Meander

4 - 2015

13de jaargang nr. 4 okt-nov-dec 2015

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

INHOUD EN COLOFON

- 3 Beste natuurvrienden
- 4 Kijk, een spervik!
- 8 Help! Orchideeën!
- 10 Boer zoekt consument
- 12 Een kleine overwinning
- 13 Geslaagd broedsel van de bruine kiekendief
- 14 Punkie: “to feed, or not to feed?”
- 15 En de winnaar is…
- 16 Zondag 23 augustus, vogels ringen
- 17 Boekbespreking
- 18 Broedpoging rode wouw?
- 19 Kalender
- 23 Bijzondere vogelwaarnemingen juni-augustus
- 25 Vliegende muis of nachtvogel?
- 36 In memoriam Willy d’ Herde
- 27 Sporen in de Tijd
- 27 Zomerleven, Laat ons de Leie
- 29 De Mediawatcher
- 32 Natuurhelden staan paraat
- 33 Totempaal voor ammoniakmeting in Zeveren
- 34 Nieuwe runderen in het Burreken
- 34 Braakballen geven hun geheimen prijs
- 35 Hulp voor akkervogels
- 36 ¡Dos bolas por favor!
- 37 De winter van tuinvogels: voorbereidselen
- 39 Mieren op vakantie
- 39 We delen in de vreugde van
- 40 Aankondigingen dia-avonden

inhoud

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Natuurinbreuken? Bel: 09/276.20.00 of natuurinspectie.ovl.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven.
T.: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 27 euro te storten op rek: BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Koen Gintelenberg, Poorterij 15, 9660 Brakel, 055/60.45.21, koen.gintelenberg@telenet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.
http://vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen *plus*
• Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Websites en Flits

dominiek.decleyre@gmail.com
http://www.facebook.com/np.vaplus
http://vlaamseardennenplus.be
http://issuu.com/vlaamseardennenplus/docs

Afdelingen

• Deinze Zulte
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Groot Zingem
Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
• Herzele
Mieke Dennequin 0473/95.74.02
Mieke.Dennequin@gdfsuez.com
• Oudenaarde *plus*
Alexander Van Braeckel 0473/854562
alexander.tine@telenet.be
• Ronse
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Schelde-Leie
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@telenet.be
• Sint-Lievens-Houtem
Erwin Declercq 09/282.06.70
erwin.declercq@hubkaho.be
• Vlaamse Ardennen
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Zwalmvallei
Jan François 09/361.03.00
jan.francois@telenet.be

Kernen

• Rondom Burreken
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@telenet.be
• Werkgroep Bos t’Ename
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen

• Invertebraten (Lampyris)
Gerda Achtergaele 055/60.35.09
g.achtergaele@telenet.be
• Paddenstoelen
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Planten
Henk Coudenys
coudenys.henk@belgacom.net
• Vogels
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
• Zoogdieren
Dirk Criel
dirkcriel@skynet.be

Limoniet

• Jo Packet 0499/59.32.57
jo.leenpacket@gmail.com

Reservaten met projectnummer

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:

• Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
• Bois Joly 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
• Bos t’Ename-Volkegembos 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Bovenlopen Zwalm 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
• Burreken 6602
Dirk Criel
dirkcriel@skynet.be
• Duivenbos 6632
De Neve Johan 054/50.18.59
natuur.herzele@scarlet.be
• Feelbos-Kalkoven 6185
Lucien Vanden Daele 055/38.70.54
• Grootmeers 6650
André Vandecapelle 0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
• Heurnemeersen 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
• Kordaelbos 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
• Langemeersen 6076
Alexander Van Braeckel 0473/85.45.62
alexander.tine@telenet.be
• Leiemeersen van Astene en Bachte 6109
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Maarkebeekvallei 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Middenloop Zwalm 6160
Chris Nuyens
chris_nuyens@telenet.be
• Munkbosbeekvallei 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
• Nukerkebos-Bosheide 6641
Tristan Dewaele 0495/22.54.19
info.ecogardens@gmail.com
• Paddenbroek
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
• Parkbos-Uilenbroek 6136
Dominiek Decleyre
dominiek.decleyre@gmail.com
• Perlinkvallei 6204
Vincent Decroock 0498/10.95.39
vincent.decroock@proximus.be
• Pyreneeën-Tombele 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Rooigembeekvallei 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
• Vuilbroek 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Wijmier 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Vallei van de Zeverenbeek 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Meander

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*..

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot (zie ook onder ‘lidmaatschap’)

Redactie

• Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
• Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
• Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Kalenderverantwoordelijke

Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@skynet.be

Verzending Meander

Arsène en Yvette Benoot 09/386.38.95;
arsene.benoot@skynet.be.

Kaftfoto: Sperwer door Gerard Mornie.

Lay-out: Jo Buysse.

Oplage: 3300.

Druk: Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Beste natuurvrienden

Ergens in de Vlaamse Ardennen gaat binnenkort een boer met pensioen. Op het eerste gezicht is dat een weinig relevant feit voor het natuurbehoud in onze regio. Alleen, deze landbouwer bezit gronden palend aan het reservaat waar ik in mijn vrije tijd al eens aan meewerk en dat verandert de zaak.

Dat reservaat ligt in Natuurgebied op het gewestplan. Ook een weide palend aan het reservaat heeft het label 'N' op de kaart. Vele boeren in onze streek bewerken een stukje 'N'. Anders gezegd zijn er dus vele stukken 'Natuurgebied' die gewoon beboerd worden. De regelgeving legt daar strenge beperkingen op, met name de nulbemesting. Op die percelen kan de biodiversiteit zich goed ontwikkelen denk je dan. Maar zo werkt het niet. De wetgeving voorziet immers ook ontheffing van die nulbemesting. Dankzij die ontheffing zijn het vaak gewoon intensief bewerkte akkers, niet te onderscheiden van om het even welk ander perceel. De rechten op ontheffing zijn telkens overdraagbaar naar de opvolger mits dat een familielid is (meestal de zoon). Veel van het 'Natuurgebied' op het gewestplan is daardoor alleen 'natuur' op papier en dat kan nog lange tijd zo blijven. Het is niet anders.

Zo komen we terug bij onze boer. Hij heeft namelijk geen opvolger. Een buitenstaander die de boerderij wil overnemen zal op die paar hectare 'Natuurgebied' waar wij ons oog hadden laten op vallen, nu wél de nulbemesting moeten respecteren. De waarde van die gronden is daardoor lager. Het voorstel voor de aankoop van de weide door Natuurpunt werd dus voorzichtig ten berde gebracht. Daarenboven zijn we bereid om de oude (of een nieuwe) boer het perceel gratis te laten gebruiken als maaiweide. Het antwoord was echter een kordaat 'neen'. Niet omwille van enige animositeit, want we houden er vriendschappelijke relaties op na. Het is simpelweg omdat ze goed geboerd hebben en het geld niet nodig hebben. En op de bank brengt het niks op. Het is een verhaal dat je wel meer hoort van collega vrijwilligers uit andere reservaten. Aankopen is tegenwoordig moeilijk.

In dezelfde periode organiseerden landbouworganisaties uit heel Europa acties en demonstraties om betere prijzen te eisen. Met vele (grote) tractoren kwamen ze op straat om hun eisen kracht bij te zetten. Ze verdienen immers niks meer op hun producten. Het contrast met het voorgaande is frappant. Hoe komt dat?

De landbouworganisaties hebben de boeren voorgehouden dat uitbreiden en moderniseren noodzakelijk en voordelig is. Wie dat deed zag zijn inkomen stijgen, zeker in combinatie met landbouwsubsidies die ook weer op productie waren gebaseerd. Voor onze 'oude' boer heeft het alvast gewerkt. Maar nu Europa de vrije markt meer wil laten spelen is het andere koek. Bigger is better. Sedert het afschaffen van de melkquota in april van dit jaar zijn er reeds 3% meer melkkoeien. 'Gezinsbedrijven' met meer dan 1000 melkkoeien, het bestaat in Vlaanderen. Van varkensvlees weten we dat we het dubbele produceren van wat we nodig hebben. Zoiets heet overproductie. Een simpele economische wetmatigheid zegt dat de prijs dan gaat dalen. De individuele boer is dan uiteindelijk het slachtoffer van de ongebreidelde groei van de sector.

Helaas gaat de immer intensiverende landbouw ook gepaard met navenante mestoverschotten, overmatig grondwatergebruik, te grote stikstofemissies, enz. Even terug naar het voorjaar. Toen zagen we massale demonstraties tegen de PAS (Programmatorische Aanpak Stikstof) dat net de stikstofuitstoot wil terugdringen. Een aantal boeren (135 van de pakweg 24 000) kregen toen een 'rode' brief omdat hun lokale stikstofuitstoot te groot was. De zwarte vlaggen werden uitgehangen. Er was sprake van groene terreur en de Boerenbond voerde campagne met als thema 'stop de waanzin'. Ondertussen is het aantal rode bedrijven door een eerste (?) herschikking gehalveerd, terwijl het budget voor flankerend beleid is verdubbeld tot 10 miljoen euro. Tot zover de groene terreur. Het is niet daar waar het schoentje knelt.

Europa trekt na de betoging in Brussel een half miljard uit voor het ondersteunen van de landbouwsector. Laat ons hopen dat men dat duurzaam aanwendt zodat zowel de boer als het milieu er beter van worden. Anders vragen wij ons ook op onze beurt af: wanneer stopt de waanzin?

Bronnen: websites van LV, BB, Vilt, De Redactie, Google.

Kijk, een spervik! Over het onderscheid tussen havik en sperwer

Wouter Faveyts

Havik en sperwer zijn een dodelijk duo voor hun prooien. Voor veel vogelkijkers zijn ze ook figuurlijk dodelijk als het op het herkennen ervan aankomt. Het onderscheid tussen beide goed op elkaar lijkende soorten is een gekend pijnpunt. In dit artikel wordt een aantal goede tips op een rijtje gezet om havik en sperwer te onderscheiden en ook om ze te zien te krijgen.

Waarom is het zo moeilijk?

In de eerste plaats wordt herkenning bemoeilijkt doordat de twee soorten goed op elkaar lijken. De verschillen zijn grotendeels vrij subtiel of afhankelijk van veel ervaring. Er is echter meer. De waarnemingsomstandigheden van roofvogels laten vaak te wensen over. Vaak gaat het om erg korte waarnemingen en komt er niet meteen een herkansing want de vogel is – letterlijk – gaan vliegen. Roofvogels vliegen dikwijls ook op een flinke afstand, onder niet al te beste belichting en vaker dan je lief is vliegen ze de verkeerde kant op, weg van de waarnemer. Er lijkt bijna altijd wel iets tegen te zitten bij het roofvogels kijken, en dat maakt het zo lastig. Dat geldt al helemaal voor sperwer en havik. Die twee soorten hebben een tamelijk verborgen levenswijze en veel waarnemingen duren heel kort. Op die tijd de determinatie afronden is geen sinecure.

Veel waarnemers weten ook niet goed waarop ze moeten letten. Dat is nochtans erg belangrijk bij zeer korte waarnemingen. Daardoor eindigt de determinatie al eens in giswerk en dat wordt al eens beïnvloed door de wens om de zeldzamere soort van de twee te willen zien, in dit geval havik. Men gaat vaak af op grootte om te beslissen welke soort het was, maar zoals verderop in dit artikel zal blijken is dat geen goed idee.

Nog een factor die de moeilijkheid vergroot is het gebrek aan ervaring met havik voor veel waarnemers. Dat komt omdat havik met name hier in het westen van Vlaanderen een zeldzame soort is die men amper te zien krijgt, hoewel daar recent verandering in gekomen is. Onvoldoende vertrouwdheid met de herkenning van sperwer speelt ook een rol. Iedereen die al eens naar vogels kijkt of zelfs iedereen met enige aandacht voor natuur ziet wel geregeld een

Foto 1. Adulte havik, juli 2015, Oost-Vlaanderen (foto: Wouter Faveyts). Let op de volgende kenmerken: 1. Krachtig en breed lichaam. De fijne dwarsbandering wijst op een adulte vogel. 2. Een duidelijk vooruitstekende kop. 3. In vergelijking met sperwer lange vleugels. 4. Duidelijke knik op de overgang van de armpennen naar de smallere hand(pennen), waardoor de vleugel een ietwat puntige indruk krijgt. 5. Lange staart die eerder afgeronde indruk geeft wanneer dichtgevouwen. 6. Amper tekening op armpennen; geen sterke bandering zoals altijd aanwezig bij sperwer. Opgelet: juveniele haviken vertonen daar ook bandering.

Foto 2. Juveniele havik, augustus 2012, Oost-Vlaanderen (foto: Wouter Faveyts). Let op de volgende kenmerken: 1. Krachtig en breed lichaam. Beige kleur en opvallende lengtestreping. Dat laatste komt alleen voor bij juveniele haviken. Sperwers zijn altijd dwarsgebandeerd. 2. Krachtige vooruitgestoken kop. 3. Lange vleugels. 4. Duidelijke knik op overgang van armpennen naar handpennen. Merk op dat de armpennen bij een juveniele havik wel duidelijk gebandeerd zijn. 5. Lange afgeronde staart.

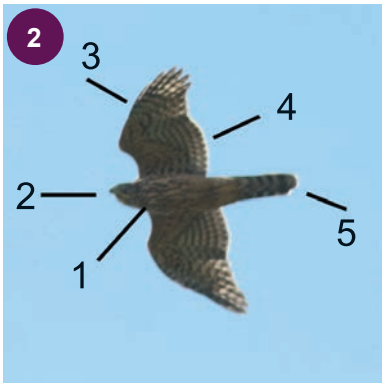

Foto 3. Juveniele havik, juli 2012, Oost-Vlaanderen (foto: Wouter Faveyts). Let op de volgende kenmerken: 1. Armpennen duidelijk gebandeerd. 2. Duidelijke knik op overgang van armpennen naar handpennen. 3. Lange vleugels. 4. Krachtige vooruitgestoken kop. 5. Krachtig en breed lichaam. Beige kleur en opvallende lengtestreping. Dat laatste komt alleen voor bij juveniele haviken. Sperwers zijn altijd dwarsgebandeerd.

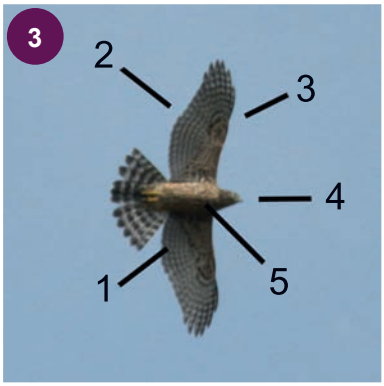

Foto 4. Juveniele havik, september 2014, Batumi, Georgië (foto: Wouter Faveyts). Een foto die mooi het typisch havik-silhouet laat zien. 1. Een duidelijke knik tussen armpennen en handpennen, met als resultaat een duidelijk smallere hand. 2. Lange staart die afgeronde indruk geeft. 3. Naar verhouding lange vleugels. 4. Een opvallende, vooruitstekende kop.

sperwer, maar hoevelen nemen de tijd om de soort ook echt goed te leren kennen en te herkennen onder verschillende waarnemingsomstandigheden? Verwarring tussen algemene en zeldzamere soorten vindt vaak haar oorsprong in het feit dat men niet voldoende aandacht schenkt aan die algemene soorten.

De belangrijkste kleedkenmerken op een rijtje

In de foto's bij het artikel worden de belangrijkste kleedkenmerken van havik en sperwer op een rijtje gezet. Dat zijn de kenmerken zoals ze in de veldgids staan, en daarom wordt er hier niet al te diep op in gegaan. De foto's zijn verre van topfoto's, en dat is een bewuste keuze. Knappe foto's zijn leuk om naar te kijken, maar helaas komen ze niet altijd overeen met hoe we vogels meestal in het veld zien, onder niet-ideale omstandigheden. Daarom is bewust gekozen voor mindere foto's die wel nauwer aansluiten bij hoe je haviken of sperwers in de natuur ziet. In het veld krijg je maar zelden de kans om al deze kleedkenmerken waar te nemen. Daarom is het van belang om ook op andere dingen te letten. Daarover gaan de belangrijke tips hieronder.

Belangrijke waarnemingstips

Het werd hierboven al aangekaart en het kan niet genoeg herhaald worden: grootte is geen doorslaggevend determinatiekenmerk, hoewel veel waarnemers zich wel hoofdzakelijk daarop baseren om een havik te claimen. Het verschil is wel duidelijk tussen de kleine mannetjes sperwer en de grote vrouwtjes havik, maar vrouwtjes sperwer en mannetjes havik zijn gelijkaardig van grootte. Aangezien er ongeveer even veel vogels van elk geslacht zijn bij deze soorten is het grootte-kenmerk dus niet bruikbaar in de helft van de gevallen. Grootte is sowieso een erg lastig kenmerk om correct in te schatten bij veraf vliegende vogels, zoals bij roofvogels vaak het geval is. Wees dan ook heel voorzichtig om dat kenmerk te gebruiken.

Bouw en vliegwijze zijn van cruciaal belang voor roofvogeldeterminatie. Dat wordt vaak onderschat; wie alleen afgaat op kleedkenmerken zal veel roofvogels niet kunnen identificeren. Begin met het goed inprenten van bouw en vliegwijze van de algemenere sperwer. Sperwers zijn slanker en vinniger. Ze hebben een smal lichaam, met slanke heupen, een lange staart en een klein kopje. De vleugels zijn kort in vergelijking met havik, en hebben een enigszins ronde vorm. De vliegwijze laat zich als onstuimig omschrijven: de vogel verandert zeer regelmatig van hoogte en richting. Sperwers

lijken te woekeren met hun energie. De actieve vlucht is typisch: een paar zeer snelle vleugelslagen gevolgd door een korte glijvlucht. Opgelet: doordat er een aanzienlijke grootteverschil bestaat tussen de geslachten verschillen mannetjes en vrouwtjes sperwer in bouw en vliegwijze, iets wat vaak miskend wordt. Vrouwtjes zijn forser, hebben relatief langere vleugels en vliegen iets krachtiger. Daardoor ontstaat al eens de verleiding om er een havik van te maken. Haviken hebben een forser, krachtiger lichaam, met dikker onderlichaam en bredere heupen. De staart is ook lang en de forse kop steekt duidelijk vooruit. De vleugels zijn naar verhouding langer, zelfs zodanig dat de combinatie met een lange staart doet denken aan een blauwe kiekendief. Het buitenste deel van de vleugel, de 'hand', is duidelijk smaller dan het binnenste deel, de 'arm'. Vrouwtjes sperwer kunnen dit ook vertonen maar minder uitgesproken. De vliegwijze van havik is wat trager dan bij sperwer. Ook haviken veranderen geregeld van hoogte en richting, maar in plaats van onstuimig laat de vliegwijze zich meer omschrijven als krachtig, met name door het tragere karakter. Heel belangrijk is dat men afgaat op de combinatie van kenmerken en niet of slechts één of enkele kenmerken.

Nog een belangrijk element is het letten op de omgeving. Havik en sperwer zijn allebei vogeljagers, en vaak lokken ze opvallende reacties (zowel visueel als auditief) uit van hun potentiële prooien. Dat valt meestal eerder op dan het zien van de vogels zelf. Die reacties verschillen enigszins tussen beide soorten. Haviken lokken andere, meer panische reacties uit van onder meer kraaiachtigen en duiven. Vooraleer een jagende havik zelf wordt opgemerkt heeft een attente waarnemer aan de groepen houtduiven, die als dicht opeen gepakte groepen steltlopers heen en weer draaien, door dat er meer aan de hand is dan een sperwertje dat passeert. Haviken veroorzaken blinde paniek. Ook zwarte kraaien reageren zichtbaar en hoorbaar anders; behalve agressie klinkt er angst in hun geroep door als ze met een havik te maken krijgen.

Tenslotte staat het buiten kijf dat niets voor niets komt. Roofvogels kunnen herkennen betekent veel ervaring opdoen in het veld. Specifiek voor roofvogels betekent dat vele uren naar omhoog kijken en blijven kijken. Blijven kijken ook als je een roofvogel ziet en het is 'maar' een sperwer of 'maar' een buizerd. Door te blijven kijken naar die gewone soorten ga je ze door en door leren kennen, waardoor je niet alleen die soorten goed gaat herkennen, maar ook andere, zeldzamere soorten. Je zal bij die laatste

Foto 5. Adult vrouwtje sperwer, september 2008, Geraardsbergen, Oost-Vlaanderen (foto: Wouter Faveyts). 1. Smal en slank lijf, met smalle heupen. Fijne dwarsbandering over het hele lichaam, die helemaal doorloopt tot aan de keel, wat wijst op een adult. 2. Lange smalle staart, met scherpe hoeken. 3. Opvallende bandering op de armpennen. Dat sluit adulte havik meteen uit. 4. Relatief korte vleugels. 5. Klein, nekloos kopje, met een klein snaveltje.

Foto 6. Juveniele sperwer, augustus 2007, Falsterbo, Zweden (foto: Wouter Faveyts). 1. Kleine kopje, nekloos en met een kleine snavel. 2. Relatief korte vleugels. 3. Opvallende bandering op de armpennen. Dat sluit adulte havik meteen uit. 4. Lange smalle staart, met vrij scherpe hoeken. 5. Smal en slank lijfje, met dwarsbandering. De grovere bandering, die dikker en zelfs vlekkerig wordt op de bovenborst wijst op een juveniel exemplaar.

Foto 7. Juveniele sperwer, augustus 2011, Geraardsbergen (foto: Wouter Faveyts). 1. Lange smalle staart, met vrij scherpe hoeken. 2. Smal en slank lijfje met dwarsbandering. De vlekkerige tekening op de bovenborst wijst op een juveniel exemplaar. 3. Relatief korte vleugels. 4. Kleine kopje, nekloos en met een kleine snavel. 5. Opvallende bandering op de armpennen. Dat sluit adulte havik meteen uit.

immers meteen door hebben dat je iets anders voor de kijker hebt.

Valkuilen

Er kwamen al een paar valkuilen aan bod: grootte is geen goed kenmerk en veel waarnemers kijken te weinig echt goed naar gewone soorten waardoor ze in de problemen komen voor het herkennen van minder gewone soorten. Nog een hindernis zijn baltsende sperwers. In het voorjaar, vooral in april, vertonen sperwer een opvallende baltsvlucht, waarbij ze met opvallende, trage vleugelslagen toertjes maken boven hun broedgebied. Tijdens die trage vliegmanoeuvres worden ze vaak voor haviken gehouden. De baltsvlucht van havik is erg gelijkend. Bij beide soorten zijn het heel vaak vrouwtjes die dit gedrag vertonen. Nog een probleem is de beperkte kennis van het geluid van beide soorten. Voor roofvogels wordt kennis van de geluiden als niet zo belangrijk beschouwd, maar dat is een misvatting. Zeker voor twee bosbewoners als havik en sperwer, die in het voorjaar nogal vocaal zijn rond de broedplaats is kennis van de geluiden erg belangrijk. Haviken roepen vaak 's winters al actief. Sperwers beginnen later, maar beide soorten roepen regelmatig. Bij havik draagt dit geluid op windstille dagen honderden meters ver, zeker 's morgens. In de zomer vallen bij beide soorten de bedelgeluiden van de jongen op rond broedplaatsen. De bedelroep lijkt oppervlakkig op elkaar, maar bij sperwer is het geluid merkelijk ijler en fijner, met zelfs enige gelijkenis met bedelende ransuiljongen. Voor het beluisteren van de geluiden kan men zijn oor te luisteren leggen op gespecialiseerde website, met www.xeno-canto.org als ideale aanrader.

Zelf haviken zien

Er over lezen is één ding, maar niets gaat boven roofvogels in het veld zien. Om haviken te zien betekent dat meestal uren doorbrengen, liefst in of nabij bosgebieden. In de winter en het voorjaar wordt best het bos zelf doorkruist. Geluid is dan de uitgelezen manier om een havik te detecteren. Tijdens de zomer en de herfst, als de jongen zijn uitgevlogen en het geluid grotendeels is stilgevallen, kan men best een plek met goed uitzicht over een bosgebied kiezen om van daar naar haviken te speuren. Als bonus krijgt men er zeker nog andere roofvogelsoorten bovenop, waaronder wellicht ook wespendief. Tijdens die uren moet men het soms doen met 10-20 seconden effectief een havik zien of horen. Het is dus een doorzettingsoefening. Bossen zijn niet meteen de favoriete biotoop van veel vogelkijkers. Dat draagt ertoe bij dat havik tegenwoordig een onderschatte soort is. Tot voor kort was de soort echt zeldzaam in Oost-Vlaanderen, met slechts een handvol paren. Ten tijde van de Vlaamse broedvogelatlas (2000-2002) bedroeg het aantal territoria in de provincie amper een drietal; anno 2015 gaat het al over zeker >25 territoria en de laatste jaren is er duidelijk een sterke uitbreiding aan de gang. In de Dendervallei (voor een klein deels Vlaams-Brabants grondgebied weliswaar) vestigde de soort zich in 1999 en anno 2014-2015 bevinden zich hier al 11-13 gekende territoria, vooral in de omgeving van Geraardsbergen in het zuiden. De Vlaamse Ardennen hebben de soort heel wat te bieden. In veel literatuur wordt de havik voorgesteld als een soort van zeer grote, rustige bossen, maar gelukkig lezen haviken zelf geen boeken want de soort blijkt veel veelzijdiger te zijn op vlak van biotoopkeuze dan vaak gedacht. Ook kleine bosjes komen in aanmerking als potentiële broedplaats; in het buitenland is al gebleken dat zelfs bomenrijen kunnen volstaan. In grote bosgebieden moet men bedacht zijn op de aanwezigheid van meer dan één territorium.

Help! Orchideeën!

Henk Coudenys

Begin juli 2015. De ontdekking van een grote populatie wilde orchideeën in de berm van een drukke regionale weg veroorzaakt de gebruikelijke discussies. Met welk geslacht we te maken hebben (*Dactylorhiza* oftewel Handekenskruid), daar twijfelt niemand aan. Maar om welke soort, ondersoort, variëteit gaat het nu precies? De argumenten schieten heen en weer via de digitale snelweg, ondersteund en ontkracht door honderden megabites aan foto's.

'Rietorchisachtig' *foto: Gilbert De Ghesquière*

Ik beschouw mezelf niet als een orchideeënspecialist, heb ze dan ook eerst uitgebreid in levenden lijve bestudeerd alvorens zelf ook een poging te wagen. Om ze op naam te kunnen brengen, dien je onder meer te kijken naar de aan- en afwezigheid van vlekjes op de bladeren, de lengte van de bladeren, hun vorm, naar de vorm van de onderlip van de bloemen, de vlekjes en streepjes op die onderlip, het tijdstip waarop ze bloeien. Ik zag lange bladeren en minder lange bladeren, met kleine vlekjes, zonder vlekken, met kringvormige vlekken, met verbleekte vlekken, slappe bladeren, stijve bladeren. Sommige bloemen hadden vlakke onderlippen, andere onderlippen waren zadelvormig. Ze hadden puntjes, lijntjes of puntjes noch lijntjes. Ik zag onderlippen van vijf mm lang en langere. Ze waren even lang als breed of langer dan breed. Er waren uitgebloeide planten, half uitgebloeide en enkele exemplaren met pas ontloken bloemen. Volgens de nieuwste determinatiesleutel (die van de recentste Heukels) wees het gemiddelde van de meeste kenmerken nog het meest naar de rietorchis, die in deze plantengids wordt beschouwd als een ondersoort van de brede orchis. Maar voor heel wat afzonderlijke exemplaren was deze determinatie aan de twijfelachtige kant. Gelukkig stond er ook nog wat hondskruid en daar hoeft niemand ooit aan te twijfelen. Hondskruid lijkt altijd op hondskruid en nooit op iets anders. Maar die *Dactylorhiza's*? Altijd weer hetzelfde liedje.

Met wilgen gaat het net zo. En bramen: daar durft het merendeel van de plantenliefhebbers niet meer aan te beginnen. Deugen die plantengidsen en die determinatietabellen dan niet? Of kennen wij – amateurs zowel als professionals - gewoon ons vak niet goed?

Om te begrijpen wat er nu eigenlijk aan de hand is, moeten we terugkeren naar hoe soorten in de natuur ontstaan. Maar bestaan 'soorten' eigenlijk wel? De mens wikt, de natuur beschikt. Wij hebben behoefte om te begrijpen en te benoemen, de natuur zelf heeft daar lak aan en gaat zijn eigen gangetje, wars van onze behoeften.

Alle levende wezens zijn voortdurend aan veranderingen onderhevig, doordat ze voortdurend in wisselwerking gaan met een steeds veranderende omgeving. Dit resulteert in aanpassingen die van generatie op generatie overgedragen worden als ze zinvol zijn en in veranderingen die van generatie tot generatie voor steeds nieuwe verschillen zorgen als de wisselwerking met de omgeving het toelaat of vereist.

Wat wij 'soorten' noemen, vormt het resultaat van een langdurig proces, dat een tijdelijk eindpunt heeft bereikt. Als populaties van eender welk levend wezen – plant, dier, schimmel, bacterie, virus – lang genoeg in een stabiele omgeving kunnen bestaan, waarbij ze ook nog eens voldoende geïsoleerd zijn ten opzichte van aanverwante populaties, bereiken ze een sterke mate van eigenheid. Ze vertonen stabiele uiterlijke kenmerken, genetisch gezien lijken ze allemaal meer op elkaar dan op individuen van andere populaties en voor hun voortplanting vallen ze op zichzelf of op elkaar terug, maar kruisen

met individuen van die andere populaties, dat doen ze niet meer. Deze omslachtige uitleg is nodig om te begrijpen dat het begrip ‘soorten’ iets is wat wij, biologen, op stabiele populaties van levende wezens ‘plakken’, als we merken dat ze een voldoende mate van stabiliteit bereikt hebben. Zodoende kunnen we hen een naam geven en herkennen.

Breed, smal, slap, stijf... foto: Gilbert De Ghesquière

Maar lang niet alle populaties van alle levende wezens op aarde bevinden zich in zo’n fase van tijdelijke stabiliteit. Vele zijn onderweg, als ze al niet op de terugweg zijn of hun weg bij wijze van spreken kwijt zijn, zoals die orchideeën van het geslacht handekenskruid. Soms vinden we populaties die stabiel lijken te zijn wat betreft hun uiterlijke kenmerken en de milieus waarin ze voorkomen, op andere plekken vertonen ze vooral een mengelmoesje van kenmerken van die stabiele populaties.

Wij biologen zijn echter niet voor één gat gevangen. Lukt het ons niet om ‘soorten’ te benoemen, dan zoeken we ons heil in nieuwe begrippen: ondersoorten, variëteiten, ecotypes, microsoorten, soortcomplexen. Maar hoed je: als je dergelijke begrippen ziet opduiken in een determinatiesleutel, dan moet je er direct bij denken dat je te maken hebt met levende wezens die bij lange na niet voldoende stabiliteit hebben ontwikkeld in hun genetische en uiterlijke kenmerken om altijd en overal als ‘soort’ herkend te worden. Het gaat gewoon om een zoveelste vertwijfelde poging van de wetenschap om orde en regelmaat te ontdekken in het zootje ongeregeld van de natuur. Maar trekt de natuur zelf zich hier iets van aan? Vergeet het maar. IJsberen en grizzly’s kruisen met elkaar dat het een lieve lust is, wilgen vermengen hun genen op alle mogelijke manieren. Anderzijds zijn heel wat bramen nauwelijks uit elkaar te halen ook al bezitten ze wel een genetische stabiliteit. En de rietorchissen, de vleeskleurige orchissen, brede orchissen, gevlekte orchissen en bosorchissen van deze wereld doen hun naam soms eer aan, maar zijn vooral hun genetisch onstabiele zelf. Ongeacht of we hen nu in soortenhokjes, ondersoortenhokjes of variëteitenhokjes duwen en hoe vaak we ook beweren dat ze verbasteren met elkaar, ze gaan gewoon hun eigen evolutionaire slakkengangetje en zetten ons steeds weer voor schut.

Biologische groententeelt

Ourobouros.be

Flexibele groentenmanden

Boer zoekt consument

Rik Desmet

De landbouw is dit jaar een vast onderdeel van het nieuws. Deze zomer zorgde een Franse furie voor opschudding door wegen te blokkeren waar net drommen toeristen passeerden. Ze verkregen een verhoging van de melkprijs maar de twee grootste zuivelproducenten verklaarden achteraf zich niet gebonden te voelen door dit akkoord én ondertussen verlaagde Nieuw-Zeeland nog eens zijn melkprijs. Als het stormt in Parijs stuift het in België dus werd er ook hier later op kleinere én vriendelijker schaal actie gevoerd.

Deze keer was niet het natuurbeleid kop van Jut maar wel de te lage prijzen van de landbouwproducten waarvan de consumenten, u en ik dus, zo'n beetje mee de schuld kregen want wij betalen niet genoeg.

Een belangrijke doelstelling van de Europese Unie na WOII was het verzekeren van een veilige eigen voedselproductie waarbij de landbouwers een degelijk loon moesten krijgen. Landbouwers mochten bijgevolg jarenlang naar hartenlust produceren zo veel ze wilden, Europa kocht toch op aan vaste prijzen en iedereen sloeg aan het maximaliseren. Natuur was daarbij de dupe en gigantische landbouwoverschotten het gevolg, van boterbergen tot wijn- en melkplassen. Brave kindjes werden door de melkbrigade aangespoord om toch maar meer melk te drinken en de derde wereld werd, gesteund door exportsubsidies, overspoeld met onze overschotten waardoor de boeren uit de markt geconcurreerd werden. Europa was ooit zo vrijgevig dat de, door droogte getroffen, Sahel tonnen melkpoeder cadeau kreeg… Het waren gouden tijden voor de landbouw waarbij Europa wel rijkelijk mocht geven maar zich vooral niet te veel moest moeien…

Toen dit systeem onbetaalbaar werd, mede door de ontwikkeling van de landbouw in andere gebieden zoals Nieuw-Zeeland en Zuid-Amerika, nam Europa gas terug en kreeg de vrije markt weer meer vrij spel. Voor melk kwamen er wel eerst beperkingen in de vorm van quota maar nu mag iedereen volop produceren.

Het is dan ook logisch dat, als het aanbod stijgt, de prijs daalt en toch gaat de wedloop naar nog meer productie onverbiddelijk door. Varkens kregen in hun leven al geen zonlicht te zien (tenzij op weg naar het slachthuis), nu slijten ook de melkkoeien vaak hun hele leven op stal, je kan zowaar al kaas kopen met als opdruk 'weidemelk'.
Ondertussen zit onze landbouw gevangen in een spiraal van streven naar een maximaal rendement waarbij boeren zwaar moesten gaan investeren, en dus lenen, met als gevolg dat daarbij weer andere sectoren zoals banken vaak het meest baat hadden.

Als gevolg van de overschotten kunnen de verdelers vanzelfsprekend de boeren zwaar onder druk zetten, je koopt nu eenmaal op de markt meestal datgene wat het goedkoopst is.
Net zoals er voor veel industrietakken geen plaats meer is in (het te dure) Vlaanderen stelt zich nu de vraag voor welke landbouw er bij ons letterlijk ruimte is. Op wereldschaal gezien is een groot deel van Vlaanderen een stad. Het bijhorende landbouwgebied heeft dan zowat de omvang van een stadstuintje (onze natuur is dan overigens verhoudingsgewijs nog kleiner bedeeld!). Op nauwelijks 200 km van hier baten twee of drie landbouwers bedrijven uit met oppervlaktes van honderden hectaren terwijl het gemiddelde in Vlaanderen 24,5 hectare is (bron: Vilt Nieuwsbrief, 24-02-2014), een ongelijke strijd.

Maar men blijft dus gewoon verder datgene produceren waar al overschotten van bestaan. Varkens worden al geruime tijd met verlies gekweekt, maar uit de spiraal geraken is moeilijk want de investeringen moeten afbetaald. Men produceert maar door met de verwachting (eis…) dat toch iemand wil kopen...
Op PlattelandsTV pleitten in augustus de voorzitters van het ABS en Boerenbond er voor dat Europa drempels zou invoeren voor de invoer van landbouwproducten. Toch opmerkelijk als je weet dat ze in dezelfde uitzending ook aangaven dat onze landbouw zelf een groot deel van zijn producten moet uitvoeren! Eén van de redenen van de prijscrisis ligt trouwens bij het invoerverbod in Rusland.
Beide heren verwachten van Europa een krachtdadig optreden – lees ingrepen tegen de vrije markt – maar protesteerden eerder wel heftig als hetzelfde Europa regels durfde opleggen die de natuur ten goede moeten komen, remerber InstandHoudingsDoelstellingen. Dan zou Europa ineens niet mogen tussenkomen want het verzwakt de positie op de vrije markt….

We wensen elke landbouwer een degelijk en eerlijk inkomen toe, in verhouding tot het vele werk dat hij levert maar de vraag werd al eerder gesteld als er op deze manier een toekomst is. Ook meer en meer landbouweconomen, overigens in dezelfde uitzending weggehoond, pleiten voor een heroriëntering, kortere ketens, andere kwaliteitsvolle producten waar wel een afzet voor is…

Het is een begin, nu nog de heren voorzitters overtuigen. Je moet immers geen economische Einstein te zijn om te weten dat er ook volgend jaar nog te veel melk, te veel varkens, te veel… zullen geproduceerd worden.

KIES VOOR BIO-GROENTE-
EN FRUITPAKKETTEN

- eigen teelt
- akkervers
- seizoensgebonden
- 15 afhaalpunten (depots)

Blauw Kasteel BVBA
Afdeling: Gastvrije Aarde
Koekoekstraat 17
9667 Horebeke Tel: 055/498791

OF BEZOEK ONZE HOEVEWINKEL

- dagelijks verse groenten en fruit
- dagvers biologisch brood en gebak
- biologische zuivelproducten en vleesvervangers
- herboristerij en natuurzuivere verzorgingsproducten

Openingsuren hoevewinkel: ma, di, do, vrij: 10u-13u en 15u30-18u30
woe: 13u30-18u30, zat : 9u-17u

Voor meer info, surf naar:
www.gastvrijeaarde.be
www.blauwkasteel.be

BLAUW KASTEEL
SCHELDEWINDREF
BIOLOGISCHE GROENTETEELT

Gastvrije Aarde

Een kleine overwinning

Henk Coudenys

Zaterdag 13 juni 2015. Een groepje plantenliefhebbers slentert door de kleine straatjes in het zuiden van Nazareth. De groep is reeds uitgedund, de excursie van de plantenwerkgroep loopt immers op zijn einde. Op de terugweg naar de parkeerplek bij de kapel, blijven nog enkele diehards consequent in de bermen snuffelen, op zoek naar nieuwe plantensoorten. Een van hen schrikt zich een hoedje als een patrijs vlak voor zijn voeten opvliegt. Deze dame zat te broeden op een nest met dertien eieren, in een strookje wegberm van amper een meter breed. Het risico dat haar nest wordt platgereden door een uitwijkende tractor is groot. De kans dat het onder de messen van de maaibalk verdwijnt is nog groter: deze berm zal immers binnen de week gemaaid worden.

Dankzij de goede connecties van twee van de deelnemers aan de excursie bij het gemeentebestuur van Nazareth worden tijdig de juiste personen gealarmeerd. Enkele werknemers van de gemeente komen op maandag reeds het betreffende stukje wegberm met een rood-wit lint afzetten. Mevrouw patrijs keert ondanks de verstoring naar haar nest terug en blijft hardnekkig doorbroeden.

Zaterdag 20 juni. Vanuit mijn tuin, een kleine vijfhonderd meter van het nest vandaan, hoor ik de maaimachine passeren. Op een kleine inspectie enkele minuten later volgt opluchting: het strookje lang gras dat het nest verbergt, staat nog overeind. De maaiploeg heeft blijkbaar op tijd de nodige instructies gekregen en heeft ze zich tijdig herinnerd. Het nest is weliswaar verlaten, maar het is aan de vernietiging ontkomen. De eieren zijn nog warm. Een week later zijn ze alle dertien uitgebroed. De schalen liggen in en naast het verlaten nest. Moederpatrijs is met haar kuikens in het aanpalende maïsveld verdwenen.

De eieren uitgepikt *foto: Henk Coudenys*

Een kleine overwinning. Een pleister op een bloedende wonde. Jaarlijks verdwijnen wellicht honderden nesten, anoniem en ongemerkt, onder de wielen van tractoren, tussen de messen van maaibalken, onder dikke lagen stront uit beerkarren, in de grijphanden van schepkranen. Kieviet, scholekster en patrijs zijn maar enkele van de slachtoffersoorten. Over gele kwikstaart en veldleeuwerik hoeven we het bij ons nog amper te hebben. Zij hebben hun bekomst al lang gehad. Maar dat ene patrijzennest is dit jaar toch maar mooi van de ondergang gered.

Geslaagd broedsel van de bruine kiekendief in de Langemeersen: 2015

Theo Helsloot

Sinds 2011 hebben bruine kiekendieven hun oog laten vallen op de Langemeersen.
Toch was het nog wachten tot dit jaar om het eerste geslaagde broedgeval in de annalen te kunnen bijschrijven. In 2011 was er al een serieuze maar uiteindelijk toch nog in extremis mislukte broedpoging, waarbij de jongen later vlak bij het nest dood zijn aangetroffen. Waarschijnlijk gestorven op 23 dagen oud. Na onderzoek was er niet echt een doodsoorzaak vast te stellen.

Buitelende jongen *foto: Theo Helsloot*

De volgende jaren werden er wel bruine kiekendieven waargenomen, en zelfs balts en aanvoer van nestmateriaal, maar de exemplaren waren waarschijnlijk nog te jong om de primeur van een eerste geslaagd broedsel in de Langemeersen weg te kapen.
Dit jaar echter lagen de kaarten beter. Op 7 april maakte een eerste mannetje zijn opwachting. Op 24 april werd ook het vrouwtje voor het eerst gezien.
Beiden waren volwassen vogels. Al gauw buitelden ze over elkaar in de lucht tijdens spectaculaire baltsvluchten en was er voedseloverdracht van het mannetje naar het vrouwtje. Na enkele dagen al werd er begonnen met nestbouw. Zowel het mannetje als

Met rietstengels en twijgen... *foto: Theo Helsloot*

het vrouwtje vlogen af en aan met rietstengels en twijgen. Dat was een goed begin. Het mannetje nam, als goede huisvader, de taak op zich van verdediger van het nest, soms geholpen door het vrouwtje. Opdringerige kraaien of een nieuwsgierige buizerd, die te dicht in de buurt van het nest kwamen, werden furieus verjaagd.
Maar toch groeiden er ook twijfels: het vrouwtje zat ons inziens (?!) veel te weinig op het nest... Beide partners vlogen geregeld rond en lieten het nest lange tijd onbezocht.

Maar... schijn bedriegt!

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert

Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem
.
09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

Dierenartsenpraktijk
'Blauwesteen'

Dierenartsen De Pourcq Bernard
en Moreaux Philippe

Blauwesteen 43 te 9600 Ronse

www.dierenartsenpraktijkblauwesteen.be
tel: 055/21.38.19

uit sympathie

TUINAANLEG
EN -ONDERHOUD

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

Op 21 juni zagen we plots het mannetje een prooi overbrengen, in volle vlucht, aan het vrouwtje, dat hem was tegemoet gevlogen en die het lekkers onmiddellijk naar de nestplaats bracht. Bingo! Er moest een blijde gebeurtenis hebben plaatsgevonden!
Normaal duurt de broedtijd zo'n 30-32 dagen, en het vrouwtje begint al te broeden vanaf het eerste ei. Om de andere dag legt ze een ei. De jongen worden dus op verschillende tijdstippen geboren. Ze blijven doorgaans een 4 tal weken op het nest, maar kunnen pas echt vliegen na zo'n 35 à 40 dagen.
De week van 20 juli zou dus wel eens voor spektakel kunnen zorgen...
En ja, op 21 juli, nationale feestdag, waagden drie jongen hun eerste, nog stuntelige, vluchtpogingen. Vooral de landingen waren aanvankelijk nog erg onbeholpen. Als dronken acrobaten lieten ze zich neerploffen in de boomkruinen. Op het goed-vallen-uit. Letterlijk... Maar oefening baart kunst. En... de aanhouder wint.

Neerploffen in de boomkruinen... foto: Theo Helsloot

Het broedgeval kan vanaf nu in de statistieken als geslaagd worden ingeschreven. De jongen blijven nog een 15 tal dagen rond het nest hangen, waarbij ze zelfs al beginnen met eerste jachtpogingen, die echter doorgaans nog mislukken. 3 tot 6 weken na het uitvliegen kunnen ze zelfstandig jagen, al schieten de ouders dikwijls nog ter hulp met prooi. Na 80 tot 90 dagen zijn ze zelfstandig.

En dan... is het voor ons weer wachten tot het volgend jaar...

Punkie: "to feed, or not to feed?"

Gilbert De Ghesquière

In het lentenummer van Meander maakten we kennis met Punkie, een groenling met een karaktertje. Het vlerkje (waarschijnlijk een 'hij') zag er ziek en verwaarloosd uit, maar bleef tegen alle verwachtingen in wekenlang in de tuin rondhangen en verdween pas samen met de andere wintergasten tegen eind maart.

We hadden daar toen geen erg in, maar waarschijnlijk leed onze groene rakker aan 'trichomoniasis'. De ziekte is o.m. bekend in duivenmelkerskringen. Ze wordt veroorzaakt door de parasiet '*Trichomonas gallinae*', een 'zweepdiertje'. Vinkachtigen zoals vink en groenling lijken bijzonder vatbaar te zijn, maar ook andere soorten kunnen besmet worden. Ook roofvogels die geïnfecteerde vogels te pakken krijgen lopen risico. De ziekte is niet altijd dodelijk, sommige stammen van het beestje zijn virulenter dan andere, en volwassen vogels lijken er beter tegen bestand dan jonge. Vooral de keel, de krop en de slokdarm worden aangetast. Een zieke vogel ziet er sloom uit, 'opgeblazen' (opgezette veren), en vaak blijft er voer op en rond de snavel plakken. Typisch de symptomen die Punkie ook vertoonde. Veel vogels verzwakken omdat ze geen voer kunnen binnen krijgen of houden, en in de winter houden ze dat niet lang vol. De parasiet heeft vocht nodig om zich te verspreiden. Dat gebeurt in het winterhalfjaar o.m. via besmeurde voedertafels en waterbakjes. In lente en zomer zorgt het voeren van de jongen voor overdracht van de infectie.

Het was via de BBC-serie 'Springwatch' dat we voor het eerst van 'Greenfinch Disease' hoorden. Er was in Engeland in het voorjaar een flinke opstoot van de infectie geweest, waardoor meer dan een derde van de groenlingenpopulatie bezweken zou zijn. In het programma gaf men de raad om gedurende

Goedkope tip! Een paar erg interessante boeken over zweefvliegen, bijen en nachtvlinders zijn nu gratis te downloaden:
http://bestuivers.nl/Publicaties/De-Nederlandse-zweefvliegen
http://bestuivers.nl/Publicaties/De-Nederlandse-bijen
http://www.vlindernet.nl/doc/nachtvlinders_belicht_lr_1.pdf

enkele weken te stoppen met voeren, wanneer men vogels met die symptomen in de tuin zou ontdekken. Punkie & Co waren toen al uit de tuin vertrokken. Too late to be sorry.

Punkie *foto: Gilbert De Ghesquière*

Op de site van de British Trust for Ornithology (www.bto.org) vonden we een artikel over de kwestie (home > volunteer-surveys > gbw > gardens-wildlife > garden-birds > disease > Trichomonosis). Onderaan die webpagina staat een link naar een interessante 'Trichomonosis fact sheet garden wildlife health' (pdf). Daarin lezen we dat de ziekte de kop opstak in de zomer van 2005, en zich van dan af verder over Groot-Brittanië verspreidde, om vanaf 2008 (via Scandinavië) het Europese vasteland te bereiken.

Ook bij Vogelbescherming Vlaanderen (www.vogelbescherming.be/site > Informatiecentrum > Voeren van vogels > Trichomonas) kan men zich terdege informeren. De hamvraag is: wat doen we deze winter? Vogelbescherming raadt aan om drink- en voederplaatsen hygiënisch te houden, door "enerzijds dagelijks vers voedsel en zuiver water te verstrekken en anderzijds voedertafels en drinkwatervoorzieningen regelmatig te ontsmetten met antiseptica". Volgens de Britse vogelbeschermers kan dat met bleekwater, of met een speciaal product, waarbij men na het reinigen de zaak goed laat drogen. Men doet er goed aan om hangers of tafels regelmatig te verplaatsen zodat er zich geen resten van voer ophopen op de grond.

Plots ophouden met voeren wanneer men een zieke vogel ontdekt lost waarschijnlijk niets op, wanneer de stamgasten daardoor moeten verhuizen naar tuinen waar de voederaars nog nooit van 'amitochondriate zweepdiertjes' gehoord hebben. Wie begint met voeren engageert zich dus voor een dagelijks ritueel: "*wie vogels wil begluren, zal elke dag met ijver schuren*".

En de winnaar is…

In het weekend van 1 en 2 augustus organiseerde Natuurpunt voor de negende keer het vlindertelweekend. Koploper was deze keer de atalanta. Deze trekvlinder beleeft een topjaar dankzij het warme weer.

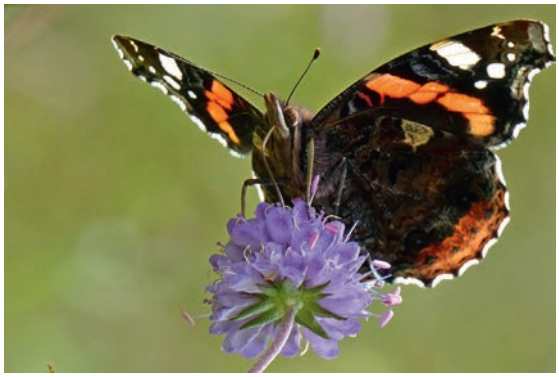

Atalanta *foto: Rik Desmet*

De telling draaide uit op een nek-aan-nekrace tussen de atalanta en het klein koolwitje. Koolwitjes zijn elk jaar talrijk vertegenwoordigd in de Vlaamse tuinen. De atalanta kent grotere schommelingen. Deze grote dagvlinder is een trekvlinder die elk jaar vanuit Frankrijk en Spanje onze streken bereikt. Door het warme voorjaar hebben opvallend veel atalanta's onze contreien bereikt. De vrouwtjes zetten hier eitjes af op brandnetels. Hun nakomelingen zien we nu volop rondvliegen, vaak op fruit. In het najaar trekken ze opnieuw zuidwaarts. Ook in Nederland was de atalanta de meest getelde vlindersoort.
In 7100 tuinen werd meegeteld, gemiddeld werden in de Vlaamse tuinen 16 exemplaren geteld van 6 verschillende soorten. In Oost- en West-Vlaanderen deed het oranje zandoogje het beter dan in de rest van Vlaanderen. Meer informatie op: http://tuintelling.be/projects/results/?sort=-total_count
(Natuur bericht, 03-08-2015)

Zondag 23 augustus, vogels ringen

Norbert Desmet

Oog in oog met de draaihals en co.

Wie heeft de moed om op zondagnacht in 't moeras te overnachten om rond 4 uur zijn netten open te zetten, jawel, sommige ringers! Op het moment dat de laatste feestvierders huiswaarts gaan ploegen ze door het natte riet… Voor een doordeweekse vogelkijker is die inspanning gigantisch: sleuren met stokken en netten en geluidsapparatuur, buiten slapen bij het materiaal, met de buienradar als essentieel hulpmiddel… En dan is het nog niet eens begonnen! Want de eerste 'ronde' is rond 7 uur, de 'ophaling', meer dan 80 kleine prutsen hangen te bengelen in de netten en worden met engelengeduld en veel zorg daar uit gehaald en netjes per groepen in bakjes verzameld.

Wie dacht dat het dan gedaan is heeft het mis want al die beestjes (deze morgen waren er in totaal 130) krijgen dan nog een ringetje om de poot met een herkenningsnummer en het land van herkomst. Weer minutieus werk! Dat gebeurt erg professioneel en behendig, het bekijken meer dan waard… Maar ik ben schrijver van dienst en noteer ijverig de opgedreunde gegevens: de soort in afgekorte Latijnse namen (wat gedacht van SYBO dat staat voor *Sylvia borin* of onze tuinfluiter) met daarnaast wat vleugelmaten, leeftijd en gewicht… Alles nog eens over te doen thuis in de computer naar de centrale databank van het Belgisch Ringwerk in het KBIN (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen). Medailles of vergoedingen voor de talloze gepresteerde uren horen daar niet bij en meestal komen nog wat kosten om de hoek kijken (ringen worden ter beschikking gesteld, maar alle materiaal en een jaarlijkse bijdrage is voor de ringer zelf).

Maar wat zouden we klagen, er wordt zoveel voor teruggekregen! Wat gedacht van oog in oog te staan met een kop-kronkelende draaihals, zijn naam dus zeer waardig. En wie zag van dichtbij al blauwborst, rietzanger, fitis, gekraagde roodstaart en ander moois: het was me weer eens een waar genoegen!

En er is meer: Stavanger! Een vreemde ring om de poot vanuit Noorwegen, of zoals ik te horen krijg een redelijk aantal Nederlandse en Belgische ringen die blijkbaar dikwijls uit eenzelfde ringplaats komen. Een briefje tussen de ring en de ringers zouden kunnen communiceren: waarschijnlijk zijn dat vaste treklijnen waarover de vogels zich verplaatsen.

Tweede raadsel: hervangsten jaar na jaar van ter plaatse broedende kleine karekieten, eentje zelfs viermaal reeds over en weer naar Afrika en toch steeds weer naar het dezelfde plaats! Bovendien geven jaaraantallen na enige tijd mooi zicht op evolutie binnen de soorten. Spijtig genoeg bereiken ons beelden en berichten van de landen waardoor ze naar Afrika trekken en daar massaal in de braadpan belanden. Egypte en omliggende landen

Braadpan voor trekvogels, zuid Europa f: Holger Schulz

zijn slechtst, maar we vinden ook Europese landen op die lijst: Italie, Malta, Cyprus, … Steun de petities tegen die aanslagen AUB!

Derde raadsel: de volgende dag weer honderd vogels in de netten en vrijwel geen van de vorige vangnacht. Die hebben zich overdag dik gegeten in het moeras en zetten 's nachts bij gunstig weer hun reis verder, terwijl de nieuwe lading weer arriveert! 'Opvetten' voor de trek, mooi woord toch en tegelijk wijst dit op het ontzettend belang van onze reservaten als stapstenen voor al die trekvogels. De verplaatsingen vragen veel energie!

Meest indrukwekkend vind ik dat we, als we beginnen met de zichtbare trek te tellen, er reeds duizenden vogels gepasseerd zijn, onopgemerkt tenzij door de ringers. We zien dat wel aan de gierzwaluwen maar spotvogels en bosrietzangers zijn er reeds voor het grootste deel vandoor en deze week zijn de kleine karekieten aan de beurt: vorige donderdag 82 vangsten, gisteren 94 en vandaag 77, voor 't grootste deel jonge vogels. Ook dat is merkwaardig, het vaak gescheiden trekken van oude en jonge vogels. De zwartkoppen die komen er net aan, ze zijn vroeg dit jaar volgens Thijs, en ze zijn dan toch synchroon met de vroeg rijpe vlierbessen! Dat is te zien aan de kleurtjes op onze handen door de uitwerpselen waarmee ze ons trakteren. Vele jonge zwartkoppen zijn reeds door hun partiële rui heen, wat wil zeggen dat het een goed en vroeg voorjaar was. De tweede/

Draaihals *foto: Norbert Desmet*

derde ronde zit nog in 'jongkleed', Thijs 'leest' het jaarverloop in zijn vogels.

Ondertussen klinkt een contactroepje van een fitis naast mijn oor, nu duidelijk anders dan dat van de tjiftjaf, je weet wel 'vragend' en 'uitroepend', een zoveelste raadsel voor velen onder ons… Ondertussen zit een oeverloper dichtbij zijn voedsel te zoeken op een slikrandje. Verscholen in de natuur beleef je wat: deze morgen vroeg waren er daar zes witgatjes…

De zon verwarmt de schrijvende en ringende mens, de eerste libellen, paardenbijters, tonen zich, we nemen afscheid en zoals zo dikwijls, de opkuis is voor de ringer, nog een keer… Toch erg bedankt voor dit natuurbad en de vele wetenswaardigheden, en aan iedereen aan te raden! Jaarlijks is er een ringactiviteit eind augustus en het wordt steeds in de kalender aangekondigd. Voor de vroege vogels onder ons een aanrader.

Boekbespreking

Rik Desmet

La vie des papillons

Tristan Lafranchis heeft al heel wat boeken over vlinders gepubliceerd. Zijn 'Dagvlinders van Europa' (KNNV) is een uitstekend boek om vlinders te determineren. Dat boek is opgebouwd zoals een flora met determinatiesleutel. Je moet er wat vertrouwd met worden maar het werkt (meestal…). Een gewoon 'prentjesboek' is nog wel een noodzaak als aanvulling en ter controle. Het boek is te verkrijgen bij Natuurpunt.

Begin dit jaar publiceerde Lafrachis in samenwerking met andere specialisten een lijvig naslagwerk: 'La vie des papillons, Ecologie, Biologie et Comportement des Rhopalocères de France'.
Je krijgt in dit boek per soort een zeer volledig overzicht van alle dagvlinders van Frankrijk (en dus ook België…) met een beschrijving van imago, eitje, rups, waardplant… Bijzonder interessant zijn de tips voor het beste natuurbeheer. De verspreidingskaartjes (Frankrijk en Europa) staan op een bijgevoegde CD die op een website geactualiseerd wordt.

Voor vlinderliefhebbers een vroeg ideetje voor onder de Kerstboom! Het is met zijn 100 euro (zonder portkosten…) wel niet zo goedkoop!

Lafranchis T., Jutzeler D., Guillosson J.Y & Kan P. et B. (2015);
La vie des papillons;
ISBN 978-2-9521620-6-7;
752 pagina's

Om te bestellen:
lafranchis@yahoo.fr of http://diatheo.weebly.com/

BIO SHOP®

De Zonnebloem

Al meer dan 25 jaar vind je bij ons
alles voor een gezonde levenswijze

Het grootste gamma biologische voeding in de streek
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen

Steeds 10 % korting voor NP-leden
op het ruimste aanbod natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

Broedpoging rode wouw in de Vlaamse Ardennen?

Norbert Desmet

De rode wouw is niet bepaald een soort die we bij ons verwachten, maar verleden jaar had een broedgeval plaats in gelijkaardig gebied in Vlaams Brabant. Het was dus even diep ademhalen toen na wat losse waarnemingen in een ruime omgeving in maart, plots midden april de waarnemingen zich leken te concentreren rond het Elenebos te Zulzeke Kluisbergen. Van 10 tot 20 april is op waarnemingen.be duidelijk een lijn te zien rond Nukerke, Melden, Etikhove, meestal van één ex. Toch waren er waarnemingen van omwonenden ook van soms twee rode wouwen. Op 28 april zag Indra Jacobs van op de N60 ter hoogte van Nukerke er twee.

In mei wordt de spoeling dunner, maar toch geregeld nog waarnemingen: op 3, 6, 11 en 21 mei, wat natuurlijk de aandacht blijft gaande houden en de mogelijkheid van een vrouwtje op een nest openhoudt. Veel van de waarnemingen gebeuren door Paul Hubau die tijdens werken op het veld de rode wouw vaak van dichtbij kan waarnemen: tijdens het maaien zelfs op enkele meters afstand en met prooi! Even wordt het heel stil, ondanks verscherpte aandacht van de plaatselijke waarnemers en we dachten er aan om begin juni de geheimhouding op te heffen. We deden dit aanvankelijk om een mogelijk broedgeval niet te verstoren door teveel belangstelling. De jagers ter plaatse waren beperkt op de hoogte van bij de start.

Dan komt juni, de cruciale periode waarin er voedsel voor de jongen dient gezocht en er meer waarnemingen moesten volgen. Op 11 juni nog een rode wouw boven de Weyns te Berchem (A. Boonaert) en op 15 juni nog eenmaal boven de Waaienberg, Zulzeke (P. Hubau). En dan komt de melding van 2 ex op 19 juni die in Russeignies jonge eenden komen vangen… Verder niets meer tot 11 juli.

Rode wouw *foto: Bart Heirweg*

Besluit: er was een waarnemingenreeks inpasbaar in ‘mogelijke broedpoging’ van rode wouw, maar stevige aanwijzingen (bv. met nestmateriaal enz.) ontbreken. Alleen de aanwezigheid in geschikte periode en geschikt biotoop van één en soms twee ex. ondersteunen de hypothese. Misschien volgen er nog wat waarnemingen die meer aan het licht brengen ofwel was de tijd nog niet rijp. Blijft het belang van te proberen meer details in de waarnemingen te zetten als tijdstip, gedrag, leeftijd… om het geheel beter te evalueren. Met dank aan allen die discreet de zaak bleven volgen van dichtbij en misschien de gelegenheid om een protocol af te spreken hoe we in de toekomst met dergelijke situaties omgaan vanuit de VWG.

Boomkwekerij
DE BOCK LV
Wij zijn specialisten in
Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen
Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

Fiets Licht
ik fiets voor u.
WWW.FIETSKOERIER-FIETSLICHT.BE

LE ROY RINASSUR BVBA
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be
Crelan
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

DZ: Natuurpunt afdeling Deinze-Zulte
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
IWG: Invertebratenwerkgroep Lampyris
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen-*plus*
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-*plus*
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddenstoelenwg. Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Zaterdag 10 oktober 2015

DZ: beheerwerken: maaien Bisdonkstraatje. Info: Jeroen Bossaer, tel 0473/99.95.71. Afspraak aan het Bisdonkstraatje vanaf 9u maar uiteraard mag je komen wanneer je wil. Einde rond 15u. De berm aan de Bisdonkstraat is, met een grote diversiteit aan wilde bloemen, één van de voor natuur meest waardevolle dreven in de wijde omgeving. We trachten deze boeiende plek te behouden voor het nageslacht door middel van een maaibeheer. Tweemaal per jaar organiseren wij een plezante werkdag. Wie kan mag een kruiwagen en/of hark meebrengen. Er wordt gezorgd voor drank en' s middags voor een broodje.

GZ: Beheerwerken in Grootmeers. Info: Eddy Van Den Abeele 0474/62.20.52. Om 9u aan het groot hekken van Grootmeers langs de Trekweg. We werken tot 12 u. Eventueel meebrengen: werkhandschoenen, bijl of hakmes, zaag.

DZ: Nacht van de duisternis. Info Wim Vercruysse, tel. 0486/39.60.20. Er zijn drie geleide wandelingen: om 19u30, om 20u en om 20u30. De eerste wandeling is op maat van jonge gezinnen. Duur: 1u30 à 2u. Vanuit de ruimte kan je Vlaanderen makkelijk herkennen als een lichtgevende plek. Maar dat kwistig lichtgebruik heeft een serieuze impact op onze natuur. Tijdens de Nacht van de Duisternis willen heel wat gemeenten de mensen bewust maken om wat meer lichten te doven. In Deinze trekken we het bos in en leren we meer over het nachtleven van de dieren. We vertrekken aan de hoek Gampelaeredreef-Krekelstraat, kom bij voorkeur met de fiets. I.s.m. Stad Deinze en de Sterrenkijkersvereniging.

NWB: Plantenstudiedag in Lier. Gids: Leo Van Herbruggen, tel. 03/455.29.57. Samenkomst om 9u30 aan de parking van het Cultureel Centrum De Mol, Aarschotse Steenweg 3 te Lier. De ganse dag planteninventarisatie in nog te bepalen kmhok, met oude vestingsmuren, Kleine en Grote Nete, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Aansluitend vergadering voor het opstellen van de kalender 2016. Voorstellen kunnen ook vooraf telefonisch of schriftelijk doorgegeven worden aan André Van den Bergh, Vitsgaard 9, 1745 Opwijk, tel. 052/35.05.18, e-mail: andre.vandenbergh@skynet.be. Voor kostendelend rijden contacteer Karel De Waele: tel. 09/386.45.60, GSM. 0474/77.82.76 enkel deze dag te gebruiken of karel.de.waele@skynet.be Einde om 17u.

ZV: Appelpluk. Info An De Schrijver, 0484/77.72.44. Afspraak vanaf 9u30 aan de boomgaard te Boembeke, aan de Langendries te Zottegem (op 100m van de Zwalm); einde rond de middag. Er worden appels geraapt en geplukt voor het persen tot appelsap. De appels worden na de middag verwerkt in de mobiele fruitpers aan de Boembekemolen. Doel is dat we dat sap kunnen serveren in de Boembekemolen en op onder meer de Lentemaaltijd en de Boembekefeesten. Een deel van het sap wordt gebruikt voor de productie van ons bier Boembeke Luiwerk.

ZV: Mobiele fruitpers. Van 10u tot 17u aan de Boembekemolen, Boembeke 18 te Brakel. De mobiele pers spoelt, raspt, perst en pasteuriseert. Het gepasteuriseerde sap wordt afgevuld op vaatjes van 5 liter (type plastiek-in-karton) en kan je twee jaar bewaren. Enkel na afspraak via www.mobielefruitpers.com.

Zondag 11 oktober 2015

HOU: Paddenstoelwandeling. Gids: Yvette Saerens, contact nphoutem@gmail.com. Samenkomst om 14u aan het Gemeentehuis, Marktplein 3, 9520 Sint-Lievens-Houtem. Wanneer de herfst zijn intrede doet en de eerste herfstkleuren verschijnen, is het moment aangebroken waarbij paddestoelen het bos omtoveren tot een sprookjesbos. Ze zijn er in vele vormen; kleuren en geuren. Tijdens de Week van het Bos neemt Yvette Saerens je mee op ontdekkingstocht in het Cotthembos, kom je meer te weten over de levenswijze van paddenstoelen, het nut ervan en hoe je ze kan herkennen. Meebrengen: stevig schoeisel, eventueel paddenstoelgids, loep en spiegeltje. Einde om 17u.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: Jan François, tel. 09/361.03.00. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 17 oktober 2015

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm. Info: Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be. Afspraak om 10u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel. Einde rond 17u. Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd ifv de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 18 oktober 2015

VWG: Trektelvoormiddag. Contactpersoon: Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. We bemannen onze trektelpost vanaf zonsopgang (8u) tot minstens 11u en langer indien de trekomstandigheden goed zijn. Raadpleeg onze facebookgroep https://www.facebook.com/groups/vwgvap/ om te weten te komen op welke plaats in onze regio, we zullen trektellen. Meebrengen: warme kledij, verrekijker, vogelgids, evt. telescoop.

RO+ MOW: Dag van de trage weg te Ronse. Samenkomst om 14u aan de kerk van Louise-Marie. Keuze uit verschillende trage wegenwandelingen o.l.v. een gids. De 'kleine wandeling' (4-5 km) leidt je naar het Muziekbos (met bezoek aan de toren). De 'grote wandeling' (9 km) loodst je door het St.-Pietersbos en het Muziekbos. Let op: Vooraf inschrijven is noodzakelijk bij 055/23.28.16 tijdens de kantooruren of toerisme@ronse.be.

VA: Officiële inwandeling van de nieuwe wandelroute naar het Burreken. Contact: Filip Hebbrecht, tel. 0490/57.18.33, filip.hebbrecht@telenet.be. De officiële inwandeling is om 14u aan de kerk van Schorisse. Om 15 u neemt een gids je mee langs de mooiste plekjes op het nieuwe wandelpad. Er is muzikale begeleiding voor en na de wandeling. Een bezoek aan een nabije ijskelder staat ook op het programma. Doorlopend infostandjes en

kinderanimatie in zaal Hol van Pluto te Horebeke. Graag een seintje als je aanwezig zal zijn.

■ **DZ: Week van het bos: 'looverscharters' in het Meikensbos.** Gids: Eddy Vervynck, tel 0496/62.63.03 en Paul Geeroms. Afspraak om 14u aan Poelbergsite, Poelberg 1 Tielt. We wandelen langs het Meikensbospad (5 km), en ontdekken een natuurhistorisch zeer interessant gebied. Het Meikensbos is afwisselend jong en oud bos, spontaan ontwikkeld bos, dreven, hooilanden en weilanden. Kindvriendelijke wandeling met op het einde voldoende tijd voor bezoek aan de Poelbergsite met windmolen. De kinderen kunnen ravotten in de mooie speeltuin terwijl mama's en papa's proeven van het lokaal streekbiertje. Meebrengen: goede wandelschoenen, mooi weer, liefde voor het bos. In samenwerking met Bos+.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: Jan François, tel. 09/361.03.00. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Donderdag 22 oktober 2015

■ **DZ: De natuur in jouw testament.** Alle informatie vind je in het kader hieronder. De infosessie wordt twee maal gegeven: de eerste begint om 15u tot 16u30, met ontvangst vanaf 14u30 bij koffie en taart. De tweede gaat door vanaf 19u30 tot 21u, met ontvangst vanaf 19u.

Zaterdag 24 oktober 2015

■ **SL: PP-voorstelling: 'Op avontuur in de Göksu Delta' (Z-O Turkije).** Luc Cieters neemt je mee op zijn tocht door de Göksu delta, waarbij hij vertelt over bedreigde vogelsoorten zoals de zwarte frankolijn en de Anatolische woestijnplevier, maar ook foto's van vlinders, planten en prachtige landschappen passeren de revue. Aanvang om 20u stipt in Zaal 'Amigo', Heurnestraat 235 te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom €2,50 (max. €5 per gezin). De Göksu Delta is een kustgebied in Z-O Turkije, gevormd met vruchtbaar sediment van de Göksu rivier. Deze 260 km lange rivier mondt via een delta uit in de Middellandse zee. De delta is zeer belangrijk voor de wereldnatuur en is nog één van de Mediterrane Wetlands waar het natuurlijke karakter gevrijwaard bleef. Erkend door the International council for Bird Protection (ICBP) is deze delta één van de belangrijkste vogeltoevluchtsoorden in Europa en het Midden Oosten. Door zijn diversiteit aan habitats is het bovendien niet alleen een belangrijke aantrekkingsplaats voor broedvogels, maar ook zeeschildpadden en blauwe krabben vinden op de stranden een plekje om hun eieren te leggen. De delta is tevens een uitzonderlijk visgebied waar talrijke vissen komen paaien en voldoende voedsel vinden om op te groeien. Zie ook aparte aankondiging op de achterflap in deze Meander.

Zondag 25 oktober 2015

■ **RO: familiale wandeling in de Pyreneeën.** Gids: Philippe Moreaux tel 0476/49.24.61. Samenkomst om 14u aan hof ter Guchten, Rotterij 278 te Ronse, einde voorzien rond 17 u. De Pyreneeën bestaan uit een aantal reservaten gelegen rond het stedelijk wandelpad. Als het vochtig geweest is verwachten we daar in oktober de gekraagde aardster te zien. Deze familiale wandeling is niet geschikt voor kinderwagens. Meebrengen: laarzen of goede stapschoenen, verrekijker. Na de wandeling wordt voor de dorstigen het cafeetje in 't Hof Ter Guchten voor ons geopend.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: Jan François, tel. 09/361.03.00. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Wandeling + aanplant van een boom in nagedachtenis van Joris Otte.** Info: Jan François, 09/361.03.00. Om 14u start de wandeling in deelgebied Boterhoek waarbij een boom aangeplant zal worden ter

Do 22 oktober 2015

DE NATUUR
in jouw **testament**

natuurpunt

Door een testament op te maken, kan je jouw **nalatenschap geven aan een goed doel** zoals Natuurpunt. Met die inkomsten kan Natuurpunt nog meer natuur beschermen. Erfenissen zijn steeds meer van belang om de biodiversiteit te behouden voor de **volgende generaties**.

Er bestaan verschillende formules. Ken je bijvoorbeeld al het duolegaat? Een manier om iets na te laten aan het goede doel zonder je erfgenamen (familie os vrienden) ook maar iets te kort te doen. Ze erven immers **belastingvrij** en moeten **geen torenhoge successierechten** betalen.

2 infosessies op donderdag 22 oktober 2015

Spreker is **Joost Verbeke**, contactpersoon voor schenkingen en legaten bij Natuurpunt. Hij biedt een overzicht van de mogelijkheden en de fiscaal voordeligste formule aan de hand van praktische voorbeelden.

Locatie: kelder Bibliotheek,
Markt 21, 9800 Deinze

15u. Ontvangst vanaf 14u30 bij koffie en een stuk taart. De presentatie gaat door van 15u tot 16u30.

19u30. Ontvangst vanaf 19u De presentatie gaat door van 19u30 tot 21u.

Na afloop van de sessie kan je onder vier ogen je persoonlijke vragen stellen.

Inschrijven hoeft niet, maar we horen graag van je komst:
Joost Verbeke t: 015/29.72.49
0477/20.47.27.
joost.verbeke@natuurpunt.be

nagedachtenis van Joris Otte. Einde omstreeks 16u. Afspraak aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **KRB: Laarsjeswandeling:** muzikale wandeltocht aangeboden door de Kunstacademie Vlaamse Ardennen. Contact: Filip Hebbrecht, tel. 0490/57.18.33. Start aan zaal De Wante, Essestraat te Schorisse om 13u, 13u20, 13u40, 14u, 14u20, 14u40, 15u. De Kunstacademie Vlaamse Ardennen trakteert op unieke concertjes in het Burreken. Op 6 locaties kan je de muzikanten aan het werk horen. De wandeling bedraagt zo'n 5 km. Kostprijs 1 euro per deelnemer uitgezonderd leerlingen kunstacademie en kinderen onder de 12 jaar.

Zaterdag 31 oktober 2015

■ **OUD WP + IWG + JNM + Vlard + Gezinsbond Gewest Oudenaarde:** spookbondsfeest in het Liedspark. Contactpersoon voor OUD W-P: Alexander Van Braeckel, tel. 0473/854562 alexander.vanbraeckel@telenet.be; IWG: Bryan Goethals, tel.0474/94.22.40.Bryan.goethals@telenet.be;Gezinsbond: Marjan Beugnies 055/30.08.37; JNM-contact: Faramir Goethals tel 0494/40.23.89. goethalsfaramir@hotmail.com. Samenkomst vanaf 18u in het Liedtskasteel, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Excursies met tal van activiteiten (o.a. sterrenkijken, vieze beestjes, bezoek kerkhof, proeven, voelen, knutselen, griezelgrot, kinderspelen, enz...) om en rond het kasteel, waarbij we ook de meest enge plekjes niet schuwen ! Einde activiteiten park omstreeks 21u30. Iedereen welkom in de brandwoeker Woeker, 7 voor een kom haloweensoep, broodje kaas of hotdog. **Inschrijven is noodzakelijk** bij Marjan Beugnies, 055/30.08.37. Deelnameprijs: 4 euro/pers. of 14 euro/gezin.

Zaterdag 31 oktober 2015

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 en Guido Tack 0474/90.02.30. Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 (nieuwe straatnaam i.p.v. Braambrugstraat 43). Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zaterdag 14 november

■ **RO: Boomplantactie in samenwerking met de gezinsbond te Ronse** in het geboortebos in de Pyreneeën. Informatie: Philippe Moreaux tel 0476/49.24.61. Na de boomplanting biedt de stad Ronse een receptie aan.

Zondag 15 november 2015

■ **OUD: Landschapswandeling in de Rooigembeekvallei en omgeving.** Gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30. Samenkomst om 14u aan de kerk van Mullem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: verrekijker, laarzen.

Zaterdag 21 november 2015

■ **DZ: Natuurwerkdag: beheerwerken, opkuis hout.** Info: Rik Desmet 0497/87.56.14 of Koen Houthoofd. Start om 9u Terdonckstraat Wontergem. We onderhouden een houtkant en ruimen het hout op. Wie meehelpt heeft recht op een deel van het hout. Wel zelf voor vervoer zorgen. Einde rond 17u. Meebrengen picknick, werkhandschoenen, laarzen en eventueel bijl en takkenschaar. Natuurpunt zorgt voor soep en drank.

■ **KRB: werken in de natuur / dag van de Natuur.** Begeleiding: Dirk Criel, tel. 055/45.66.10, Dirkcriel@skynet.be Afspraak om 9u aan Perreveld thv N°14 te Zegelsem. Einde omstreeks 16u. Natuurbeheer betekent ook handen uit de mouwen steken. Allerlei werkjes staan op het programma. En zoals steeds maken vele handen het werk lichter. 's Middags is er gratis soep met boterhammen voor alle deelnemers. Gelieve uw aanwezigheid te bevestigen.

■ **SL: PP-voorstelling over IJsland en film van de natuur bij ons.** Hugo De Bruyker. Aanvang om 20u stipt in zaal 'Amigo', Heurnestraat 235 te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom €2,50 (max. €5 per gezin). De eerste diamontage gaat over een reis naar IJsland in juni 2009 die een beeld schetst van het gevarieerde landschap ,de fauna en flora. Een greep uit de vele vogelsoorten die aan bod komen: baltsende watersnippen alpensneeuwhoen, IJslandse grutto's, grote barmsijs, regenwulpen, velduil en ijsduikers met hun typische geluid, tureluur, watersnip, IJslandse grutto en harlekijneend. Het meer van Myvatten bijvoorbeeld is bekend om zijn IJslandse brilduikers, kuifduikers, toppereenden en zijn vele andere soorten als grauwe franjepoot, noordse-stormvogels, papegaaiduikers en drieteenmeeuwen.
Na de pauze brengt Hugo een film over de vier seizoenen gemaakt in eigen streek. Deze film geeft je vooral een beeld van onze vogelsoorten door de vier seizoenen. Uiteraard komen er ook andere levensvormen in zoals de egel en de eekhoorn. Deze film is een samenstelling van 4 jaar opnamen in schuilhutten en is volledig gemaakt met een digitaal fototoestel. Zie ook aparte aankondiging op de achterflap in deze Meander.

■ **GZ: trappistenavond.** Een avond waarop verschillende trappisten te proeven zijn. Locatie 'De Klub', Kwaadstraat 9, Zingem. Aanvang om 20u. Contactpersoon Paul Dhondt 0498/52.01.31.

Donderdag 26 november 2015

■ **VA+IWG: Opstellen activiteiten voor 2016.** Samenkomst om 20u in het Liedtskasteel, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 28 november 2015

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 en Guido Tack 0474/90.02.30. Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 (nieuwe straatnaam i.p.v. Braambrugstraat 43). Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 29 november 2015

■ **ZV: Actie Bos voor iedereen Steenbergse bossen.** Info: Chris Nuyens, koen.gintelenberg@telenet.be. Plantactie in samenwerking met het project 'Bos voor Iedereen'. Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zaterdag 5 december 2015

■ **DZ: Vierde natuurquiz.** Info: Koen Houthoofd, tel 09/328.11.08. Quiz vanaf 19u30 in zaal ter Wilgen (Poelstraat 70 in Deinze). Einde omstreeks 23u. Een gezellige en luchtige natuurquiz voor iedereen met interesse voor het leven in onze streek. Mooie prijzen te winnen. Groepjes van 4 personen kunnen zich inschrijven via www.natuurpunt.be/natuurquiz-deinze voor 1 december. Inschrijving 4 euro per persoon, ten voordele van de natuurgebieden van onze afdeling.

Zondag 6 december 2015

■ **DZ: Ganzenwandeling in Bourgoyen.** Gidsen: Paul Geeroms en Noël De Loof, tel 09/386.21.43. Start om 14u aan ingang Bunderweg, (Drongense steenweg nabij de Ringvaart). Parking voor een 10 tal wagens maar er mag ook in de berm geparkeerd worden. Einde rond 16u30 - 17u. De donkere wintermaanden maken van de Bourgoyen een betoverende plek. Dag en nacht kunnen we genieten van de gakkende, snaterende, kwekkende, en gaggelende ganzen en eenden. Deze prachtige vogels hebben altijd veel te vertellen over hun avontuurlijke tochten uit het hoge noorden naar onze gewesten! Naast ganzen en eenden

zijn er natuurlijk ook andere wintergasten zoals steltlopers. Wij vertellen op deze wandeling heel wat over deze gevederde vrienden maar ook over de geschiedenis van het gebied. Halfweg vertellen we wat over Moeder de Gans bij een warm drankje in de cafetaria. Tijdens de wandeling bezoeken we tweemaal een kijkhut. Meebrengen: zeker verrekijker en goede stapschoenen. Bij eventuele sneeuw zijn laarzen en warme kledij aangewezen.

Zaterdag 12 december 2015

■ **ZV: Werkdag Perlinkvallei.** Contactpersoon: Vincent Decroock, tel: 0498/10.95.39. Afspraak om 9u30 aan het kapelletje, Marlboroughstraat, Zwalm. Aanleg, onderhoud en versteviging van bospoeltjes in het Maalbroekbos. Einde omstreeks 12u. Meebrengen: werkschoenen, schop en spade.

Zondag 13 december 2015

■ **GZ: Winterwandeling in Huise.** Samenkomst om 9u30 aan het oud gemeentecomplex op Huise-dorp. Een wandeling langs de trage wegen van Huise. Einde om 12u. Contactpersoon: Eddy Van Den Abeele 0474/62.20.52. Meebrengen: verrekijker, goed schoeisel, veldgidsen.

■ **OUD + WMBV: Winterse landschapswandeling langs Ladeuze, Longkruidbosje en Hekkebrugbos.** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Etikhove. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek. Het doet denken aan de landschappen van Valerius de Saedeleer. Einde om 17u.Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

Zaterdag 19 december 2015

■ **ZV: Werkdag Steenbergse Bossen.** Info: Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be. Afspraak om 10u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel. Einde rond 17u. Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

■ **SL: PP-voorstelling over 'Ecuador' door Gerard Mornie.** Aanvang om 20u stipt in Zaal 'Amigo', Heurnestraat 235 te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom €2,50 (max. €5 per gezin). Tijdens een reis van 3 weken doorheen Ecuador trokken wij naar het Andes-gebergte, het Amazonewoud en de kust. We fotografeerden vooral vogels en in het bijzonder de kleinste ter wereld, de kolibries, maar ook talrijke bloemen en planten in deze bijzondere biotopen. Ook de steden Quito, Baños en Cuenca komen aan bod evenals een dagtrip naar Isla de la Plata, het kleine Galapagos, met als topper de roodsnavelkeerkringvogel. Een avond om niet te missen waarop wij u allen verwachten! Zie ook aparte aankondiging op de achterflap in deze Meander.

■ **HOU: Lezing over uilen door Dries Van Nieuwenhuyse.** Met een hapje en een drankje. Afspraak op 18u30 in Muziekcentrum 'De Garage', Kerkkouterstraat 62, 9520 Bavegem (Sint-Lievens-Houtem)

Zaterdag 26 december 2015

■ **KBE: Werkdag Bos t'Ename.** Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 en Guido Tack 0474/90.02.30. Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 (nieuwe straatnaam i.p.v. Braambrugstraat 43). Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

Zondag 27 december 2015

■ **SL+VWG: Vogeltocht naar Antwerpen-linkeroever.** Gids: Jacques Vanheuverswyn, tel. 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de kerk van Eke. Kostendelend rijden. Blokkersdijk, Groot Rietveld, Putten West, Doel. Observatie van watervogels, ganzen,… Einde omstreeks 17u. Meebrengen: vogelgidsen, verrekijker (evt. telescoop), warme kledij, laarzen of goed schoeisel, picknick, drank.

■ **DZ: Frisse neuzenwandeling in Wontergem.** Gidsen: Eddy Vervynck, tel 0496/62.63.03 en Koen Bilcke. Start aan de kerk van Wontergem om 14u. De natuur rond de Vondelbeek is in diepe winterslaap, maar beslist de moeite waard om te bezoeken. Wandeling in het natuurgebied rond de Vondelbeek en via het knuppelpad. Afstand is beperkt tot een vijftal km. Meebrengen: stevige wandelschoenen. Einde rond 16u30.

Woensdag 13 januari 2016

■ **VWG +SL: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep** in het Stedelijk Centrum te Heurne, o.l.v. Paul Vandenbulcke, tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zal je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,… Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. De exacte inhoud maken we op voorhand bekend op ons forum www.natuurforum.be --> Vlaamse Ardennen Plus.

Vrijdag 15 januari 2016

■ **Gezamelijke nieuwjaarsreceptie van natuurpunt VA-plus en Milieufront Omer Wattez.** We zetten het nieuwe jaar in met een hapje en een drankje. Afspraak om 19u30 in zaal De Kroon, Dorpsstraat 12 te 9667 Horebeke. Graag vooraf een seintje aan MOW vzw, Kattestraat 23 te Oudenaarde, tel. 055/30.96.66 of info@milieufrontomerwattez.be.

Zaterdag 16 januari 2016

■ **ZV: Werkdag Middenloop Zwalm.** Info: Koen Gintelenberg, koen.gintelenberg@telenet.be. Afspraak om 10u. Einde rond 17u. Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 17 januari 2016

■ **ZV: Nieuwjaarsreceptiewandeling.** Info: Koen Gintelenberg, tel. 055/60.45.21. Nieuwjaarswandeling in het natuurgebied Parkbos-Uilenbroek. Start om 10u. Einde rond 13u. Meebrengen: laarzen. Plaats van afspraak zal in de kalender op de afdelingswebsite komen: www.natuurpuntzwalmvallei.be.

■ **VWG + SL: Vogeltocht voor beginners, met aandacht voor de watervogels.** Gids: Jacques Vanheuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen noodzakelijk, vogelgids.

Zaterdag 23 januari 2016

■ **HOU: Uilenwandeling in Zonnegem** (Sint-Lievens-Houtem). Gids Dries Van Nieuwenhuyse, nphoutem@gmail.com Samenkomst om 19u30 aan de Oude Brouwerij van Zonnegem, Steenbergstraat 17, 9520 Sint-Lievens-Houtem. Dries neemt ons mee op zoek naar de uilen die voorkomen in Zonnegem, we leren de roep van de verschillende uilen herkennen, hij vertelt over de levenswijze van de uil. Meebrengen verrekijker of telescoop, vogelgids, stevige wandelschoenen of laarsen, warme kledij en eventueel een zaklamp. Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 30 januari 2016

■ **SL: PP-voorstelling over 'Natuur vanuit de hemel en natuur vanop de grond'** door Wouter Pattyn en Bart Heirweg. Aanvang om 20u stipt in Zaal 'Amigo', Heurnestraat 235 te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom €2,50 (max. €5 per gezin).

Bijzondere vogelwaarnemingen juni-augustus 2015

Dimitri Van de Populiere

Tijdens de zomermaanden staat het vogelen - met de verrekijker - meestal op een laag pitje. Velen leggen zich dan toe op insecten. Maar toch blijven we alert. De voorjaarstrek loopt immers nog tot juni, terwijl de eerste steltlopers al in juli beginnen terug te trekken. De trektelkoorts begint vanaf half augustus al bij enkelen serieus op te borrelen. Absolute hoogtepunten van deze periode waren een poelsnip, krombekstrandloper en bijeneter. De orpheusspotvogel heeft voor het tweede jaar op rij gebroed in de regio. Er waren een boven gemiddeld aantal waarnemingen van draaihals. De roodborsttapuit heeft eindelijk nog eens gebroed in de regio.

Eenden tot reigers

Geoorde fuut: 2-06 tot 9-06: Nazareth, Callemoeie: 1kp (BDE, e.a.); 13-07 tot 18-07: Nederename, Put VDM: 1 ex (BHE, e.a.); 19/20-08: Nazareth, Callemoeie: 1 juv (WSI, DVDP). **Kwak**: 1-07: Berchem: 2 over (NDS). **Kleine zilverreiger**: 21-06: Zulte, Leievallei: 1 ex (ECO,EDE); 12-07 tot 30-08: Nederename, Putten VDM: 1 tot 3 ex (JVDP, e.v.a.); 31-07: Sint-Eloois-Vijve, Gavebeekse Meersen: 1 ex (PDE); 7-08: Berchem, Paddenbroek: 1 ex (TNA, NDS); 9-08: Deinze, Vallei vd Zeverenbeek: 1 over (AB); 22/23/28-08: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (BDE; e.a.); 23-08: Heurne, Dal: 1 ex (MVDV, e.a.); 30-08: Eke, Icarusvlakte: 2 over (TMA). **Grote zilverreiger**: 4/7-08: Berchem, Paddenbroek: 1 ex (PVDK, e.a.); 20-08: Vurste: 2 over (RDB); 23-08: groepje van 3 gezien over TTP Leystraat, TTP Vinkemolen en Petegem, Langemeersen (GCO; LNE, TVA). **Ooievaar**: 14 wnm uit regio Deinze hebben wellicht betrekking tot de parkvogels uit de Brielmeersen; 2/3-08: Bos t'Ename: 9 ex (BHE, JDT, e.a.); 14/15-08: Erwetegem: 2 ex (MVW, LNE); 24-08: Heurne, kouter: 1 over (DVDP); 30-08: Zingem, Scheldemeersen: 1 over (EVDA, ADV). **Zwarte ooievaar**: 21-07: Oudenaarde, stad: 1 over (NGE); 16-08: TTP Vinkemolen: 1 over (LNE, e.a.). **Purperreiger**: 1-06: Eine: 1 over (DDG); 11-07: Eine, Scheldearm: 1 ex (DDG); 29-08: Kruishoutem: 1 over (KDR). **Lepelaar**: 16-08: TTP Vinkemolen: 2 over (PVDB, e.a.); 16-08 en 19-08 tot 30-08: Nederename, Putten VDM: 1 juv en 1 ad (DVDP, e.a.); 20/29-08: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (WSI, BDE).

Roofvogels

Rode wouw: 11-06 en 15-06: Berchem en Zulzeke: 1 ex (NDS); 3-08: Sint-Kornelis-Horebeke: 1 over (LVDL); 16-08: Machelen: 1 over (ECO, EDE), 22-08: Maarke-Kerkem: 1 over (SDB). **Zwarte wouw**: 29-06: Ronse, Pyreneeën: 1 over (RWE); 25-07: Mater: 1 over (BHE). **Blauwe kiekendief**: 5-08: Petegem-Leie: 1 over (CVDG). **Bruine kiekendief**: geslaagd broedgeval in Petegem, Langemeersen

(THE). **Wespendief**: 97 wnm, gros in laatste twee weken van augustus (terugtrek). **Havik**: 6-06 en 16-08: Bos t'Ename: 1 ex (NGE, e.a.); 12-07: Ronse, Hotond: 1 ex (GCO); 26-07: Nederbrakel: 1 juv (WFA); 31-07 en 19-08: Ronse, Pyreneeën: 1 juv (DVE); 1-08: Petegem-aan-de-Schelde: 1 over (GGR); 2-08: Ronse, Wittentak: 1 over (XCO, JGL); 10-08: Zingem, Weiput: 1 ex (FDG).

Rallen tot sternen

Kluut: 13-06: Nazareth, Callemoeie: 5 ex (WSI). **Kleine plevier**: 1-06 tot 25-07: Nazareth, Callemoeie: 1 tot 2 ex (BDE, e.a.); 7-06 en 24-06: Zulte, Leievallei: 1 ex (ECO, EDE). **Bontbekplevier**: 1/2-06: Nazareth, Callemoeie: 2 ex (BDE,e.a.); 29-07: Nederename, Putten VDM: 2 ex (DVDP, e.a.). **Goudplevier**: 16-08: TTP Leystraat: 1 over (GCO). **Bonte strandloper**: 12-06: Ronse, Pontstraat: 1 ex (DVE); 4-08 en 27 tot 29-08: Nazareth, Callemoeie: 1 tot 2 ex (JaVH, WSI, e.a.). **Krombekstrandloper**: 29-07: Nederename, Putten VDM: 1 ex (DVDP, e.a.). **Bosruiter**: 4-08 tot 15-08: Nederename, Putten VDM: 1 ex (DVDP, e.a.). **Zwarte ruiter**: 9-08: Nederename, Putten VDM: 1 ex (GCO). **Regenwulp**: 9-07: Eine: 1 over (DDG); 13-07: Bos t'Ename: 3 over; 5-08: Opbrakel: 7 over (SDB); 6/7-08: Ronse: 1 over (DVE). **Poelsnip**: 14-06: Heurne, Dal: 1 ex (DDG). **Zwartkopmeeuw**: 11-06: Deinze: 1 over (VLO); 28-06: Dikkelvenne, Scheldemeersen: 2 over (JVE). **Geelpootmeeuw**: 7-07 tot 10-08: Oudenaarde, Sluis: 1 ad (NGE). **Grote mantelmeeuw**: 16-08: Asper: 1 over (JaVH). **Zwarte stern**: Nazareth, Callemoeie: 1/2-06: 1 ex (BDE, e.a.); 11-06: 4 tot 5 ex (TNA, LBA); 23-06: 1 ex (WSI); 14-08 tot 26-08: 1 juv (ADV, e.a.); Oudenaarde, Donk: 30-07: 2 ex (JVDP).

Duiven tot lijsters

Zomertortel: 2-06: Lozer: 2 ex (JaVH); 6-06 en 3-08: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO); 12-06: Bevere: 1 ex (JDW); 25/28-06: Zulzeke: 1 ex (NDS,ADV); 5-07: Ronse: 1 ex (DVE). **Ransuil**: 27 wnm. **Kerkuil**: 23 wnm. **Bijeneter**: 14-06: Zottegem: 2 over (BMA). **Zwarte specht**: 3-06: Ronse, Muziekbos: 1 ex (JGL); 5-08: Grotenberge, Breivelde: 1 ex (DVDB); 24-08: Borsbeke: 1 over (DDK). **Middelste bonte specht**: 11-06: Ronse, Sint-Pietersbos: 1 ex (DVE); 1-07 tot 19-08: Ronse, Pyreneeën: regelmatig ex gezien/gehoord (DVE); 11-07: Grotenberge, Breivelde: 1 ex (MVDP); 10-08: Ronse, Hemelberg: 1 ex (DVE). **Kleine bonte specht**: 33 wnm. **Draaihals**: 6-06: Sint-Lievens-Houtem: 1 ex (DVDB); 26-06: Opbrakel, Brakelbos: 1 ex (DDG); 15-08: Bevere: 1 ex (MOS); 23-08: Berchem, Paddenbroek: 1 vangst (TLI,NDS). **Duinpieper**: 21-08: Eine: 1 over (DDG); 22-08: TTP Leystraat: 1 over (GCO). **Gekraagde roodstaart**: 5-06: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 4-08: Gavere: 1 ex (LDV); 30-08: Berchem, Paddenbroek: 1 ex (ringactiviteit VWG). **Paapje**: 7-08: Kwaremont: 2 ex (NDS); 16-08: Machelen: 1 over (ECO, EDV); 20-08: Nukerke: 3 ex (SFE); 21-08 tot 24-08: Heurne, kouter: 3 ex (DVDP); 23-08: TTP Vinkemolen: 1 ex (LNE); Petegem, Langemeersen: 1 ex (TVA); Berchem, akkers: 1 ex (NDS); 29-08: Petegem, Langemeersen: 4 tot 5 ex (LVDL, PVDB). **Roodborsttapuit**: 26-07: Roborst: 1 ex (LNE); Deinze, Vallei van de Zeverenbeek: geslaagd broedsel (AB).

Bijeneters *foto: Gilbert De Ghesquière*

Zangers tot gorzen

Braamsluiper: 12 wnm. **Rietzanger**: 15 wnm. **Cetti's zanger**: 17 wnm. **Orpheusspotvogel**: voor het tweede jaar op rij geslaagd broedsel in Ronse, Pyreneeën (DVE); tot derde week van juni ook zingend ex in Volkegem: mog. ook gebroed? (BHE). **Bonte vliegenvanger**: 28-08: Berchem, Paddenbroek: 1 ex (TLI). Wielewaal: 11 wnm. **Goudvink**: 11-07: Brakel, Burreken: 2 ex (SDH). **Appelvink**: 6-06: Ronse: 1 over (DVE); 8-06: Oudenaarde: 1 over (NGE); 12-06: Ronse, Pontstraat: 4 over (DVE); 18-06: Elsegem, Domein de Ghellinck: 1 over (KVDP); 24-06: Ronse: 1 over (DVE); 24-06: Ruien, Kluisbos: 2 ex (XCO). **Kruisbek**: 12 wnm.

Dank aan alle waarnemers. Bezoek http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/ voor de laatste waarnemingen, uitstappen en nieuws of onze Facebookpagina Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen Plus.

Een muis die kan vliegen of een vogel die ’s nachts vliegt en geen eieren legt?

Frederik Dierickx

“Het is een muis, het is een muis!”, klonk het in koor afgelopen augustus op de vleermuizenwandeling van **Natuurpunt Herzele**. Ik moest de talrijk aanwezige kinderen tegenspreken, het is geen muis en ook geen vogel. Het is een zoogdier maar wel een heel speciaal, ze vormen zelfs een heel aparte groep binnen de zoogdieren.

De vleermuis is in tegenstelling tot de mens een nachtdier én het enige zoogdier dat echt kan vliegen. Vliegende eekhoorns bijvoorbeeld die in Europa, Azië en Noord-Amerika voorkomen zweven enkel afstanden tussen twee bomen. De mens moet om te vliegen gaan paragliden, net zoals de vliegende eekhoorns, of in een Boeing 747 stappen. Bij vleermuizen is de hand zodanig uitgegroeid dat er een vleerhuid tussen past die hen toelaat om de hele nacht door al vliegend te jagen. Qua uithouding moeten ze trouwens niet onder doen voor de meeste vogels want bij het trekken naar hun winterverblijven leggen ze makkelijk een paar honderd kilometers af.

Vleermuizen zijn perfect aangepast aan hun manier van leven. Voor het nachtelijke jagen beschikken ze over een echolocatie systeem. Hierbij worden continu geluidsgolven uitgestuurd die weerkaatsen op objecten in de lucht. De vleermuis vangt deze terug op en kan zo zijn prooi, bijvoorbeeld een nachtvlinder, perfect lokaliseren. Enkel tijdens het eten vliegt de vleermuis tijdelijk blind, ze kan dan namelijk geen geluid uitzenden. Hoefijzerneuzen (een zo goed als verdwenen soort in Vlaanderen) kunnen dit wel dankzij het uitzenden van hun geluid via de neus. Een vleermuis moet om te overleven per nacht een kwart tot een derde van zijn lichaamsgewicht aan insecten eten. Voor een vleermuis betekent dat per nacht wel 300 muggen, motjes en kevertjes. Dit betekent dat bijvoorbeeld één enkele watervleermuis in de periode van 15 mei tot 15 oktober ruim 40 000 muggen kan verorberen. Een gemiddelde kolonie eet per zomer enkele tientallen kilo’s insecten. Er zijn geen andere dieren die zoveel nachtinsecten eten. Veel van deze insecten zijn schadelijk voor de land- en bosbouw, dus levert de vleermuis bij de jacht een nuttige bijdrage. Grootoorvleermuizen eten bijvoorbeeld onder andere veel nachtvlinders waarvan de rupsen schadelijk zijn: worteluil, groenteuil en eikebladroller.

In de winterperiode zijn er bijna geen insecten en daarom hebben vleermuizen hiertegen een veiligheid ingebouwd: de winterslaap. Vanaf oktober tot ergens in april, naargelang de temperatuur, worden alle lichaamsfuncties tot een minimum herleid en ‘slapen’ de vleermuizen in hun bij wet beschermde winterverblijven. Dit kunnen ijskelders, oude holle bomen, forten of grotten zijn. Sowieso mogen deze winterverblijven niet verdwijnen om het voortbestaan van de soorten te garanderen. Het komt wel voor dat vleermuizen wakker worden tijdens de winterslaap om te jagen maar dit is eerder uitzonderlijk. Een aantal soorten hangen vrij tijdens de winterslaap en een aantal kruipen in spleten en kieren of dicht bij mekaar. Tijdens de hibernatie is de paring al achter de rug, de eigenlijke bevruchting gebeurt pas na de winterslaap. Op deze manier worden de jongen in juni geboren wanneer er een overvloed aan eten is en kunnen de moeders voldoende energie opdoen om de jongen te laten zogen.

Foto: Nele Dierick

Als je je verdiept in de leefwereld van de vleermuis

merk je al snel dat je fascinatie groter en groter wordt. Het is dan ook de taak van de gids om deze fascinatie over te brengen. Op de nacht van de vleermuis in Herzele lukt dit wonderwel. Ik merkte dat de meeste mensen, zowel jong als oud, heel wat fabeltjes kennen over vleermuizen maar heel wat feiten niet. Ze vliegen dus niet in je haar, daarvoor kunnen ze zich veel te goed oriënteren en het zijn geen vampiers. Er zijn wel een paar soorten vleermuizen die bloed drinken maar die leven ver van hier in Zuid-Amerika. Door deze wonderlijke diertjes beter te leren kennen groeit het respect en ook het besef dat we ze moeten koesteren. Heel wat vleermuizensoorten zijn bedreigd in Vlaanderen en dit komt mede door onwetendheid. Educatie, beschermen van winter- en zomerverblijven, minder gebruik van pesticiden en bewust natuurbeheer zijn voor onze vliegende helden van de nacht de sleutel tot succes.

Op het einde van onze wandeling sloten we af met een paar mooie waarnemingen van watervleermuis en laatvlieger en kregen alle deelnemers (en we waren met een kleine 40) nog een vleermuizenkast mee naar huis. Hopend op evenveel opkomst volgend jaar, een trotse vleermuizengids.

De mooiste cadeaus vind je in de Natuurpunt Winkel.
Met je aankoop steun je de natuur in Vlaanderen.

natuurpunt

Natuurpunt kalender 2016
€ 10

Natuurpunt agenda 2016
€ 13,95 / € 12,55 (leden)

Natuurpunt set van 5 wenskaarten
€ 4

Actiepakket Natuurpunt agenda en kalender 2016
Normale prijs: € 23,95
Actie prijs: € 21,95 / Ledenprijs: € 19,75

Birdlife kalender 2016
€ 34,95 / € 31,45 (leden)

Bestel online: **www.natuurpunt.be/winkel**

In memoriam Willy d'Herde.

In mei van dit jaar stierf Willy d'Herde, inwoner van Steenhuize, natuurliefhebber, lid van Natuurpunt en eigenaar van een steenuilenkast. Jarenlang was Willy gefascineerd door de kleinste ambassadeur van Herzele, het steenuiltje. Het was dan ook fantastisch dat de locatie bij Willy jaar na jaar een broedgeval opleverde en het was steeds een enorm blij weerzien in het voorjaar met de monitoren van de steenuilenwerkgroep.
Het was de wens van Willy om uitgestrooid te worden onder de steenuilenkast in zijn boomgaard. Dit werd door zijn zoon gerespecteerd.

Wij waren echt onder de indruk door dit droevige nieuws. Wij hebben inmiddels contact gehad met de zoon van Willy. Hij maakt zich sterk dat als het ouderlijke huis op termijn verkocht zal worden er een bijvoegsel in de akte moet vermeld worden dat de kast en controles verder moeten kunnen doorgaan.
Het kruisje van zijn doodskist en de rouwbloemen liggen aan zijn geliefde kastanjeboom en nestkast. Willy is dus nog steeds aanwezig en kijkt toe dat het goed is.
Dit, vrienden, toont aan dat onze opvolgingen van zeer grote waarde en betekenis kunnen zijn.

Willy, het ga je goed, vanwege de steenuilvrienden van Herzele.

‘Sporen in de Tijd’ definitief opgesteld in de Boembekemolen.

Jan François

Het Mijnwerkerspad: een bijzonder spoor door de Vlaamse Ardennen en het Pays des Collines. Een vroegere spoorweg die verder leeft als fiets- en wandelpad. Een verbinding tussen gisteren en vandaag, tussen pendelende mijnwerkers en elektrische fietsen.

Het Mijnwerkerspad volgt de bedding van de oude spoorlijn 82, die van Zottegem tot Ronse liep. Van Strijpen tot Opbrakel is dit een verhard fiets- en wandelpad. Tussen Opbrakel en Ellezelles, op het grondgebied van Flobecq, is de oude spoorwegbedding verkocht aan particulieren. Het fiets- en wandelpad is hier onderbroken. Verder in

foto: Wim Thienpont

Ellezelles kan men terug aansluiten op het fiets- en wandelpad op de oude spoorlijn 87. De lijnen 82 en 87 liepen tussen Ellezelles en Ronse over het zelfde spoor. ‘Sporen in de Tijd’ wil ijveren voor het herstel van het oorspronkelijke spoortraject of en alternatieve verbinding als trage weg.

‘Sporen in de Tijd’, een Leaderprojct, is een reizende tentoonstelling die van april tot oktober 2014 van Zottegem, over Zwalm, Brakel, Flobecq en Ellezelles naar Ronse spoorde. Een fascinerende reis in de tijd en door het landschap.

De tentoonstelling werd verworven door de gemeente Brakel en ter beschikking gesteld van Natuurpunt Zwalmvallei om die vast op te stellen in de Boembekemolen. Zo kreeg op 13 september de tentoonstelling een vast eindstation in de Boembekemolen te Brakel (Michelbeke).

Het Mijnwerkerspad vormt met de Zwalm een centrale as door Middenloop Zwalm. Het Mijnwerkerspad is dan ook de ideale toegangspoort voor het natuurgebied. De Boembekemolen, op een steenworp van het Mijnwerkerspad, is geopend van begin mei tot eind oktober, elke zondag van 14 tot 18u00. Er zijn 3 wandelingen beschikbaar, waarvan 2 voorzien van pijltjes; uitblazen kan je op het terras terwijl je geniet van een drankje.

Zomerleven, Laat ons de Leie

Rik Desmet

Misschien niet de meest voor de hand liggende titel voor dit herfstnummer van Meander maar toch…

In 1913 hield Cyriel Buysse van de eerste dag van de lente tot begin november een dagboek bij. Hij verbleef toen in Deurle, op de Molenberg van waaruit hij een prachtig uitzicht had op de streek.

Hij beschrijft in dat dagboek met oog voor detail en met veel intense natuurbeleving de steeds veranderende natuur, de landschappen, het landleven en dorpsfiguren.

Je krijgt zo een beeld van de natuur van de Leiestreek op het begin van de 20° eeuw, zij het soms waarschijnlijk wel met een beetje dichterlijke vrijheid.

In zijn nawoord verduidelijkt Joris Van Parys de carrière van Buysse én het tot stand komen van dit merkwaardig boek en dat is in het kader van de huidige plannen van rivierherstel Leie wel interessant!

Als natuurbeschermer avant la lettre geraakt Buysse namelijk betrokken bij het verzet tegen de plannen om de meanderende Leie te kanaliseren. In 1909 schrijft hij het pleidooi ‘Laat ons de Leie’. Het citaat hieruit klinkt bijzonder actueel, het is zoals de mode: alles komt terug:

Behaag de Leiestreek

Naar goede gewoonte kan je vanaf 1 september weer streekeigen groen bestellen bij MOW Leiestreek. Het assortiment is dit jaar uitgebreid met klimplanten. Ideaal voor wie geen tuin heeft en voor een groene gevel wil gaan. Voor bestelformulieren kan je binnenkort terecht op de websites van de gemeenten Deinze en Zulte. In het oog houden dus!

"*Sinds enige tijd verspreidt zich een gerucht in Vlaanderen, een treurig gerucht, waaraan velen niet willen noch kunnen geloven, maar dat integendeel, bij heel veel anderen, die op soortgelijk gebied reeds meer dan één droevige ervaring hebben opgedaan, grote onrust en kwelling verwekt.*
Er wordt gezegd en beweerd, dat men van plan is, in de buurt van Gent, de Leie recht te trekken!
Voor de oningewijde klinkt dit bericht op zichzelf niet zo erg. Wat wordt er al niet gekanaliseerd, genivelleerd, gerectificeerd? Maar hier geldt het de Leie, en voor wie de bekoorlijke poëzie van deze allerliefste van onze Vlaamse rivieren kent, luidt het als een heiligschennend doodsvonnis. Ik spreek niet alleen in de naam van een handjevol dichters, schilders, schrijvers en dromers, die hier met welke diepe gehechtheid en innige liefde! langs de poëtische oevers van de zacht-kronkelende Leie werken en leven. Ik geef het toe: wij zijn dwepers, zoekers, onpractische mensen; maar ik spreek ook en vooral in name van duizenden en duizenden, die 's zondags, of bij elke feest- of vakantiegelegenheid, de grote, drukke, vermoeiende fabrieksstad die Gent is, ontvluchten, om langs de bekoorlijke Leie het natuurschoon te genieten en de gezonde, verkwikkende buitenlucht in te ademen.
Die mensen hebben de tijd noch de middelen om 's zomers, voor weken of maanden, de benauwende stad te verlaten. Die zijn het ganse jaar gebonden en kunnen alleen korte uitstapjes van enkele uren, of hoogstens van één dag, ondernemen. Laat hun de Leie, ' t is bijna ' t enig hoekje frisse natuurpoëzie, dat zij hier in de buurt nog hebben."

In 1911 werkt hij mee aan een boot-demonstratie op de Leie in Deurle met daarbij honderden deelnemers. Opvallende aanwezigen zijn daarbij de adellijke burgemeesters van o.a. Deurle en Bachte-Marie-Leerne, graaft 't Kint de Roddenbeke…
Omdat hij vindt dat de oude molen bedreigd is koopt Buysse in 1911 drie hectaren op de Molenberg, inderdaad natuurbeschermer… Voor Joke zou 3 hectare nu echter te weinig zijn. Hij installeert er een werkhuis op palen van waaruit hij de streek overschouwt, van de Kluisberg in Ronse tot de vuurtoren bij Westkapelle…
Het is dus daar dat dit dagboek vorm kreeg. De molen werd in de eerste oorlog vernietigd maar Buysse liet in 1922 op ongeveer dezelfde plaats een kleinere molen bouwen.

Eerder dit jaar verzamelde Natuurpunt 15 000 handtekeningen voor haar petitie 'Help de Leie'. Natuurpunt wil daarmee bewijzen dat er een breed draagvlak bestaat voor het natuurherstel van 500 hectare dat in 2006 werd aangekondigd door de Vlaamse overheid als compensatie voor het Seine-Scheldeproject dat de Leie bevaarbaar moet maken voor grotere schepen. Eind vorig jaar werd duidelijk dat er in het natuurproject Rivierherstel Leie 300 en geen 500 hectare aan nieuw natuurgebied bijkomt.

Aangezien Meander begin oktober verschijnt graag een proevertje uit het dagboek uit die periode.

"12 october
Vanavond loeien de grote orkesten in de wilde lucht. De zon is ondergegaan in gloeiende en vlammende kraters van uit elkaar gescheurde en gespatte, donkergrijze wolkenbergen, en nu raast de wind en klettert de regen, terwijl het in de donkere verte griezelig weerlicht en zwaar donderroffelt.
Glimlachend komt de molenaar naar mij toe en zegt: " 't Es de zomer die van de winter schiedt, meniere". Toch ziet hij geen dreigend gevaar in die apocalyptische luchten. Hij denkt wel dat de opkomende maan al die sombere woestheid zal verdrijven.

Negen uur. Mijn molenaar heeft het goed voorspeld. De gouden maan komt in het oosten laag over de bossen op en kijkt mij door haar tuin van wolken aan. Haar rustig-glanzend aangezicht kijkt met een vredenvolle glimlach om zich heen en zij schijnt zich niet te storen aan dien wilden wedren van wolken, die zich telkens vóór haar lichten hof met een gebaar van hulde en eerbied van haar pad verwijderen, om even verder in 't holdonkere van de lucht, hun verwoeden strijd voort te zetten."

LEZINGEN

JNANA YOGA – ADVAITA VEDANTA

ZELFREALISATIE

Lezingen gaan door te Leupegem (Oudenaarde)

Contact

Tel.: 055/38.70.87; gsm: 0496/35.76.91

Erik.dehoog@skynet.be

WWW.CHETANA.BE

De Mediawatcher

Nog een nieuwe…

Er doken de laatste jaren al wat nieuwe soorten op in België, vaak als gevolg van introducties door de mens.
De goudjakhals die van oorsprong leefde rond de Zwarte Zee, is op eigen houtje aan een opmars richting noordwesten bezig en zou dus binnen afzienbare tijd ook in België kunnen te zien zijn.
(De Morgen, 22-07-2015)

Nog eens bewezen met cijfers

Uit cijfers die minister Schauvliege aan het parlement bezorgde blijkt dat Vlaanderen de laatste jaren steeds minder natuur aankoopt. Naast het dalend budget voor aankoop door de overheid dalen ook de subsidies voor aankopen door terreinbeherende verenigingen zoals Natuurpunt: van 65 % in 2010 naar 51 % in 2014.
(De Morgen, 22-07-2015)

Gedaan met het uitzetten van fazanten?

Officieel is het uitzetten van fazanten voor de jacht erg beperkt, in principe mogen enkel broedsels die bv. uitgemaaid werden bij landbouwactiviteiten opgekweekt worden. Toch duiken er ieder jaar op onverklaarbare wijze massa's (half)tamme fazanten op bij de nadering van het jachtseizoen.
De auditeur van de Raad van State adviseert nu om enkele bepalingen uit het zogenaamde jachtvoorwaardenbesluit te vernietigen, waaronder eentje over het uitzetten van fazanten.
Daarnaast adviseert de auditeur ook de vernietiging van onder meer de regeling inzake het jagen bij sneeuw en vorst, de nachtjacht met behulp van kunstlicht en het gebruik van duivencarrousels bij de bestrijding van houtduiven. Natuurorganisatie Vogelbescherming Vlaanderen had een verzoekschrift ingediend tegen de bepalingen. De organisatie reageert "opgetogen". Een definitief arrest wordt eind dit jaar verwacht
(Vilt Nieuwsbrief, 07-08-2015)

Half miljoen burgers roept EU op natuur te beschermen

Meer dan een half miljoen burgers uit de 28 EU-lidstaten, waaronder ook meer dan 35 000 Belgen, hebben tussen 30 april en 23 juli de Europese Commissie via de campagne 'Nature Alert' gevraagd om het Europese natuurbeleid te behouden en te versterken. Dat gebeurde in een publieksconsultatie over de bestaande Europese natuurwetgeving (de vogel- en habitatrichtlijnen).
(Vilt nieuwsbrief, 27-07-2015)

Plantenserenade

Meer en meer doet men onderzoek naar de manier waarop planten met elkaar communiceren. Zo kunnen planten die aangevreten worden door rupsen andere planten waarschuwen met feromonen.
Wetenschappers zijn erin geslaagd om ook op een andere manier naar planten te luisteren.
Lidewei Vergeynst van de faculteit Bio-ingenieurswetenschappen aan de UGent ontdekte hoe men de geluiden die planten produceren tijdens droogte moet interpreteren. Zij ontwikkelde een analysemethode waarmee men aan de hand van akoestische sensoren naar de geluiden van een plant kan luisteren. Op die manier komt men te weten hoe sterk een plant om water schreeuwt tijdens periodes van droogte.
(Vilt Nieuwsbrief, 23-06-2015)

Paus doet zijn naam eer aan…

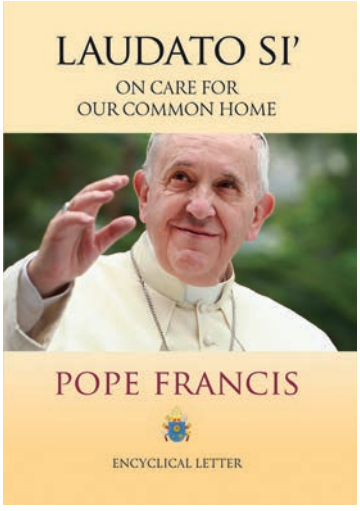

Paus Franciscus besteedt in zijn encycliek 'Laudato Si' aandacht aan de klimaatverandering. Hij laat er geen twijfel over bestaan dat menselijke activiteiten zorgen voor een schadelijke opeenstapeling van broeikasgassen en waarschuwt voor de ecologische, economische, politieke en sociale gevolgen. Zo hekelt de paus de onverschilligheid jegens klimaatvluchtelingen.
Opmerkelijk is volgens de kenners dat de paus een duidelijke link legt tussen ecologische verloedering enerzijds en menselijk onrecht en uitbuiting anderzijds, tussen milieuverontreiniging en wegwerpcultuur, klimaatverandering en politieke

Meer dan 100 soorten vogels
en meer dan 60 soorten dagvlinders
waarnemen in 1 week tijd?
Meer dan 300 dagen zon per
jaar en een zwembad?
Vakantiewoning Casa Mata
Spaanse Pyreneeën

10% korting voor leden van Natuurpunt
Alle info: www.casamata.info

en sociaaleconomische verhoudingen. Dat komt doordat de paus vertrekt vanuit een integrale ecologie, waarin het samenspel van ecologie met economie, het sociale en het culturele wordt benadrukt. De paus veroordeelt het vertrouwen in de technocratie, in de mythe van onbeperkte groei, gebaseerd op marktmechanismen, eigenbelang en winstbejag.

Wolf

Franse schapenhouders protesteren tegen het uitblijven van maatregelen om de wolvenpopulatie beter onder controle te houden. Vorig jaar zouden in Frankrijk minstens 8 500 schapen en lammeren door wolven verslonden zijn.
In Frankrijk lopen enkele honderden wolven rond, die hun territorium de laatste jaren ook voortdurend hebben uitgebreid. De boeren eisen dat de naar schatting 300 wolven in Frankrijk niet meer volgens de Conventie van Bern beschermd worden. Begin juli had de regering het aantal dieren, dat ondanks de bescherming, mag afgeschoten worden, van 24 naar 36 per jaar gebracht.
(Vilt Nieuwsbrief, 13-07-2015)

Niet sympathiek

Het aantal teken neemt toe en dus ook het aantal gevallen van de Lyme ziekte. Om de verspreiding van de teken in kaart te brengen wordt nu gevraagd om op de site https://tekennet.wiv-isp.be/ in te geven wanneer en waar je een tekenbeet opliep. Je kan op die site online het aantal tekenbeten op een kaart opvolgen. Half september gaf dat voor het afgelopen jaar in de streek volgende cijfers: Oudenaarde 9 meldingen, Kluisbergen 13, Brakel 17 en koploper Ronse met 22 meldingen.

Ename

In het Bos t'Ename loopt al jaren een ambitieus inventarisatieproject. Het hele bos wordt uitgekamd, en dat voor zoveel mogelijk soortengroepen, waaronder veel insecten en andere ongewervelden. De bedoeling is om eindelijk een idee te krijgen van de totale soortenrijkdom van een bos. Als zodanig is dit een uniek project, niet enkel in Vlaanderen maar ook ver daarbuiten. De resultaten van de inventarisatie, waaraan specialisten uit binnen- en buitenland meewerken, zullen opgenomen worden in een nieuw boek. Tot voor kort werd er enkel met vrijwilligers gewerkt, maar sinds het voorjaar wordt het project 'afgewerkt' door professionals, betaald door ANB.
Intussen staat de teller op ca. 5835 soorten, en het onderzoek loopt nog volop. Uit het project kwam reeds naar voren dat het bos erg belangrijk is voor dood-hout-gebonden soorten. De soortenlijst telt zowel een reeks zeldzame houtkevers als houtopruimende paddenstoelen. Voor slankpootvliegen, die graag in vochtige bossen leven, is het gebied één van de topgebieden van België.
De meeste van de specialisten gebruiken specifieke valtypes, die door vrijwilligers in beurtrol om de twee weken worden geledigd. De potten met inhoud in alcoholoplossing gaan naar de specialist in kwestie, die er zijn eigen beesten uithaalt en ze onder een stereomicroscoop determineert. Daarna komt de rest van de pot (de bijvangst) terug, en dan moet die gesorteerd worden: vliegen bij vliegen, bijen en wespen apart, kevers, wantsen enz. En voor die taak zoekt men bijkomende hulp. Voor de vrijwilligers die momenteel meewerken is de massa te sorteren beesten te groot om ze nog binnen een redelijke termijn verwerkt te krijgen.
Heb je zin om mee te helpen aan

P.V.S.
electronic developments
ELEKTRONICA
-ontwerp -productie -consulting
Alle info: info@pvsed.com of tel.055/49.60.12
na afspraak: Neerstraat 28, Nederzwalm
+ ZAKLAMPEN
merk FENIX
Volledige gamma op: www.fenix-nederland.nl

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
BOEKHANDEL
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

het grootste inventarisatieproject van Vlaanderen? Heb je voldoende kennis om bv. zweefvliegen van wespen te onderscheiden, en voldoende tijd en zin om daar tijdens de herfst aan mee te werken? Geef dan een seintje aan guido.tack1@telenet.be, 0474/900230. Je inbreng wordt uiteraard in het boek vermeld en je krijgt een gratis ex.
(Natuurbericht 23-07-2015)

Krullen tegen draadslachtoffers

In december 2013 stelden bewoners van de Doornikse Heirweg in Oudenaarde vast dat het regelmatig gewonde of dode meeuwen 'regende' in hun straat. Vrijwilligers van Natuurpunt en buurtbewoners konden door een intensieve opvolging het probleem gedetailleerd in kaart brengen.
Tussen oktober en maart houden meeuwen er de gewoonte op na om samen de nacht door te brengen op 'slaapplaatsen'. Ook de Donkvijver in Oudenaarde werd sinds begin jaren '90 gebruikt als een slaapplaats, vooral door kokmeeuwen en stormmeeuwen. De aantallen schommelden er tussen 2000 en 5000. Recent werd vastgesteld dat de slaapplaats zich had verplaatst naar de industriezone 'De Bruwaan', waar de meeuwen de nacht doorbrengen op de platte daken van enkele grote gebouwen. In het ochtendlijk schemerduister wordt de slaapplaats verlaten. Het gros van de meeuwen vliegt dan van de industriezone naar de Donkvijver en kruist hierbij de hoogspanningsleiding langs de Doornikse Heirweg. In de schemer zijn de dunne kabels echter nauwelijks zichtbaar en er vlogen heel wat meeuwen tegen de kabels aan: tussen 1 december 2013 en 31 januari 2014 werden ca. 70 draadslachtoffers gemeld. Het gros overleed aan de verwondingen, een beperkt aantal kon worden gerevalideerd in het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren in Merelbeke.

Natuurpunt nam contact op met Elia, de beheerder van deze hoogspanningsleiding, om uit te zoeken hoe aan dit knelpunt kon worden verholpen. Er bestaan immers gerichte oplossingen om het risico op botsingen aanzienlijk te verkleinen. De hoogspanningslijnen kunnen worden uitgerust met opvallende 'vogelkrullen', een maatregel die al goed is ingeburgerd in Frankrijk en Spanje. Elia installeerde op 9 en 10 december 2014 een groot aantal spiralen op deze 'zwarte lijn'.
Om het resultaat van deze ingreep te kunnen evalueren, volgden buurtbewoners en vrijwilligers van Natuurpunt vanaf dan dagelijks de situatie op. Op 1 april 2015 maakte Natuurpunt de balans op. En die was uitermate positief: tussen 10 december 2014 en 31 maart 2015 werden slechts twee slachtoffers gemeld.
(Natuurbericht, 17-07-2015)

Bijna 82 000 ondertekenaars voor 'natuur in de buurt'.

Sfeerbeeld bij de overhandiging van de petitie over het natuurdecreet aan Joke Schauvliege foto: Frank Maes

Op 9 september overhandigden de drie terreinbeherende verenigingen in Vlaanderen, Natuurpunt, vzw Durme en Limburgs Landschap, een boek met bijna 82 000 handtekeningen aan Vlaams minister van Natuur, Omgeving en Landbouw Joke Schauvliege. De overhandiging van het boek met de 81 987 handtekeningen uit de petitie vormde het slot van de actie "Red de natuur in je buurt". De natuurverenigingen en ondertekenaars hopen dat minister Schauvliege kleine natuurgebieden niet laat vallen in de uitvoeringsbesluiten van het nieuwe natuurdecreet. De minister verklaarde dat ze dat niet van plan is.

Aantal rode bedrijven gehalveerd.

Het aantal 'rode' landbouwbedrijven, veebedrijven die te veel stikstof uitstoten voor nabijgelegen natuur en daardoor niet langer uitgebreid of

Comitas "sheng-instituut"
(succursale Lexica)
YOGA & MASSAGE
"de natuur wijst de weg"
Hospitaalstraat 9
9000 Gent
Nederpoorterij 7
9660 Brakel
0476 56 58 53
www.yoga-comitas.be

hervergund worden, is met bijna de helft gedaald ten opzichte van de voorlopige kaart van oktober 2014. Er zijn ook een derde minder bedrijven die code ‘oranje’ zullen krijgen. Dat zegt Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw Joke Schauvliege na verfijning van de kaart met zoekzones. Boerenbond is tevreden, maar wijst op de nood aan begeleiding van de getroffen bedrijven. Natuurpunt waarschuwt dat de kaart met zoekzones waarbinnen natuurdoelen moeten worden gehaald nog niet juridisch sluitend is.
(Vilt nieuwsbrief, 06-09-2015)

Oude kaarten

Voor het raadplegen van oude kaarten zoals de Ferraris kaart is Geopunt een schitterende site. Voor wie al het bestaande kaartmateriaal en oude luchtfoto’s van een gebied wil raadplegen is er nu de site http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/#. Je zoomt in op een gebied, klikt op ‘zoek’ en alle mogelijke kaarten en luchtfoto’s van dat gebeid verschijnen, zeer boeiend! Uiteraard ook erg nuttig om de geschiedenis van een natuurgebied te reconstrueren.

Natuurhelden staan paraat tijdens de Week van het Bos

Onder het motto “De Natuurhelden staan paraat” staat de Week van het Bos dit jaar in het teken van onze Natuurhelden. Van **zondag 11 tot en met zondag 18 oktober 2015** zullen in talrijke Vlaamse natuurdomeinen en bossen activiteiten georganiseerd worden rond deze helden. Tijdens boswandelingen, belevingstochten en kinderspeurtochten zullen boswachters, gidsen en historici het publiek rondleiden op zoek naar heldhaftige fauna en flora.
Natuur is een werkwoord. Want onze natuur en bossen worden dankzij duizenden handen onderhouden, verzorgd, geplant en uitgebreid. Door tientallen verschillende profielen. Ontdek ze op de website!

Tijdens de Week van het Bos worden er in heel Vlaanderen activiteiten georganiseerd. Voor jong en oud, families en sporters, klassen en scholen... Op de website kan je alle activiteiten selecteren per provincie, per onderwerp... Wil je helemaal niets missen, schrijf je dan in op de nieuwsbrief. Ook in de kalender midden in dit nummer vind je heel wat activiteiten terug die in onze VA+regio worden georganiseerd. Wij zijn er klaar voor. Jullie ook? We verwachten jullie massaal!

Ook in de klas kun je aan de slag gaan rond de Week van het Bos. Het bos de klas in brengen, dat doe je natuurlijk met het educatieve Week van het Bos pakket! Elke natuurheld heeft voor jouw klas een opdracht in petto. Kies helemaal zelf welke opdrachten je wanneer uitvoert. Ze werden opgesteld vanuit de eindtermen voor wetenschap en techniek. Maar dit zijn natuurlijk niet de enige doelen. Luisteren, spreken, lezen en schrijven, … zelfs wiskunde komt aan bod.
Heel wat extra info, en natuurlijk ook de oplossingen, vind je in de leerkrachtenversie op de website.
Een magazine voor kinderen én volwassenen, boordevol weetjes, interessante artikels en spelletjes. Lees het magazine online of download het in de

downloadzone van de website:
www.weekvanhetbos.be
Week van het Bos heeft ook een Facebookpagina waarop toffe weetjes, nieuwe activiteiten en allerhande groene informatie gepubliceerd wordt. Word vandaag nog Natuurfan via www.facebook.com/weekvanhetbos

De Week van het Bos 2015 wordt georganiseerd door het Agentschap voor Natuur en Bos in samenwerking met BOS+ en Natuurpunt.

Totempaal voor ammoniakmeting in Zeveren

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) bouwt een tijdelijk ammoniakmeetnet uit. Eén jaar lang zal VMM op een honderdtal plaatsen in de speciale beschermingszones (SBZ) voor natuur de ammoniakconcentratie meten.

Ammoniak draagt sterk bij aan stikstofdepositie. De grote aanvoer van stikstof via de lucht verzuurt en bemest de bodem, waardoor gevoelige en zeldzame planten en dieren kunnen verdwijnen. Ammoniak speelt ook een rol bij de vorming van fijn stof, met nadelige gevolgen voor de menselijke gezondheid.
Deze metingen zijn belangrijk omdat ammoniak zich dicht bij de bron afzet en daardoor sterk kan variëren van plaats tot plaats. Door op veel plaatsen te meten krijgt men meer en betere gegevens over de actuele toestand. Ook in de Vallei van de Zeverenbeek komt zo'n meetpaal.

De ammoniakmetingen gebeuren met passieve samplers. Dit zijn kleine buisjes die geen elektriciteit nodig hebben en gemakkelijk de ammoniak opnemen.
Per meetplaats worden drie samplers opgehangen in een grijze plastic behuizing om ze te beschermen tegen de regen. Deze wordt bevestigd aan een neerklapbare houten paal van 2,9 m lang. Om de vier weken worden de samplers verwisseld. De samplers worden vervolgens door het laboratorium geanalyseerd.

Ammoniak wordt nog maar sinds 2002 in de lucht gemeten op negen plaatsen in Vlaanderen en sinds 2009 op 17 plaatsen. De meeste plaatsen zijn

Totempaal *foto: Rik Desmet*

gelegen in natuurgebieden. Ook het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) meet nog eens ammoniak in de lucht op vijf plaatsen. De totale depositie van stikstof wordt in Vlaanderen alleen voor vijf bosgebieden bepaald op basis van metingen. Omdat er nog niet zo heel veel wetenschappelijke kennis over ammoniak voorhanden is, wil VMM met dit tijdelijk meetnet de wetenschappelijke lacunes rond ammoniakverspreiding invullen.

Aangezien 91 procent van de ammoniakemissies in de lucht afkomstig zijn van landbouw, is de ammoniakconcentratie sterk afhankelijk van de aanwezigheid van stallen en van landbouwgrond, waar mest wordt uitgereden. Het is niet de bedoeling om een link te leggen naar individuele bronnen, maar wel om meer wetenschappelijk inzicht te krijgen

De resultaten van het onderzoek zullen ook gebruikt worden om de modellen voor stikstofdispositie te verfijnen en verbeteren. Die modellen worden onder meer gebruikt om te bepalen welke veehouders code rood of oranje krijgen in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD).

Maak van je tuin een natuurgebied!

Natuur ontdekken begint in je eigen tuin. De oppervlakte aan tuinen in Vlaanderen is immers veel groter dan de oppervlakte aan beschermd natuurgebied. Door de natuur in je tuin te helpen, kan je al een groot verschil maken.
Geïnteresseerd? Meer informatie vind je hier: http://www.natuurpunt.be/wonderlijk-wild-tover-je-tuin-tot-leven

Nieuwe runderen in het Burreken

Filip Hebbrecht

In het Burreken kan je nog genieten van de stilte. Het is één van de weinige stiltegebieden in Oost-Vlaanderen. In een stiltegebied ligt het geluidsniveau laag en overheersen natuurlijke geluiden van water, wind en dieren. De natuur is er nog sterk verweven met de landbouw. Zo werkt de lokale Natuurpunt kern samen met lokale landbouwers voor het maaien van percelen of het laten begrazen. Dit gebeurt allemaal kosteloos, maar volgens de voorwaarden van Natuurpunt; dit wil zeggen geen bemesting of bijvoedering en Natuurpunt bepaalt de maai- of inscharingsdata en begrazingsdruk. Beheer laten uitvoeren door landbouwers is voor Natuurpunt veruit de goedkoopste en meest efficiënte optie. De landbouwer heeft zelf alle nodige machines en kan bovendien het gras nuttig gebruiken. In geval van begrazing kan hij de dieren zelf goed opvolgen en is hun vaste stek meestal vlakbij. Zo moeten de dieren niet te ver op transport en ondervinden ze weinig stress. Bovendien zorgt de samenwerking vaak voor een betere verstandhouding en een groter draagvlak bij de landbouwers uit de omgeving van het natuurgebied.

Foto: Filip Hebbrecht

Om al die redenen sloot kern Rondom Burreken een overeenkomst met de biologische hoeveslagerij De Donderij uit Maarkedal. Sinds enkele weken kan je dan ook op je wandeling door het Burreken oog in oog komen te staan met de stoerste maar zachtaardigste vrijwilligers van Natuurpunt: de *Rouge de Pré* runderen. Deze kudde vervangt de Galloway kudde die door omstandigheden was gereduceerd tot 1 dier. Dit dier werd nu opgenomen in de kudde van de Kalkense Meersen.

De Rouge de Pré kudde bestaat uit zelfredzame dieren en vraagt weinig zorg. Deze grazers hebben het ideale profiel om zich van hun taak te kwijten: een sterke gezondheid, een goede weerstand en een grote zelfstandigheid. Deze dieren doen voortaan wat voorheen de Galloway runderen deden: het landschap halfopen houden. Dankzij hun graasbeheer ontstaat een mozaïek in het landschap, met een afwisseling van kale omgewoelde bodems, kort gegraasde stukken, opgaande ruigtes, overblijvende doornstruwelen en kleine veldbosjes, waarbij telkens andere soorten planten en dieren baat hebben. De grazers maken deel uit van het ecosysteem en houden de biodiversiteit in stand.

Van april tot eind oktober kan je de kudde bewonderen in het Burreken. Meer info op: www.burreken.be of www.donderij.be.

Braakballen geven hun geheimen prijs…

Reeds 17 jaar organiseert RLVA de opvolging van zo'n 150 nestkasten voor kerkuil (*Tyto alba*) in de Vlaamse Ardennen. Toen wij in 1998 startten, was de Vlaamse Ardennen nagenoeg één witte vlek op de verspreidingskaart van de kerkuil, m.a.w. er zaten toen hier geen kerkuilen. Of beter nog, er was geen controle op de aanwezigheid van deze mysterieuze, nachtelijke jager. Nu, zoveel jaren later, ziet het beeld van de verspreidingskaart er heel anders uit, met dank aan de tientallen vrijwilligers die elk jaar op ronde gaan om de aanwezigheid van kerkuilen te controleren.

In 2014 werden in de Vlaamse Ardennen net geen 100 jonge kerkuilen in de nestkasten gevonden. Heel merkwaardig was de vondst in Oudenaarde van 6 jongen bij een eerste broedsel, gevolgd door een tweede broedsel (hetzelfde jaar dus) van nog eens 5 jongen… Over een succesvol paartje gesproken!
Elk jaar vragen leerkrachten ons om braakballen van kerkuilen, waarna de leerlingen in de klas deze

pluizen. Braakballen zijn de onverteerde resten van allerlei muizen die vanuit de maag van de kerkuil terug uitgebraakt worden. Die braakballen bezorgen ons een schat aan informatie. Welke muizen zitten in welke regio van de Vlaamse Ardennen? Vangt de kerkuil ook nog eikelmuizen (waarmee we de aanwezigheid van dit zeer zeldzaam diertje kunnen achterhalen)? Wij bezorgen natuurlijk heel graag braakballen aan de leerkrachten in de hoop te vernemen welke muizen werden gevonden… en daar knelt nu net het schoentje, aangezien het bepalen van de soorten toch wel enige ervaring vereist. Daarom start RLVA een 'Werkgroep Braakballen Pluizen' i.s.m. Kerkuilenwerkgroep Vlaanderen, NatuurPunt Vlaamse Ardennen *plus* en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen (pnec De Kaaihoeve). Aangezien braakballen ons een heleboel interessante gegevens kunnen verschaffen over de voedselvoorziening van de kerkuil, is dit een mooie aanvulling op ons kerkuilenproject. Aan de hand van de resultaten zullen wij kunnen afleiden of de kerkuilen overal dezelfde muizen vinden… of worden er andere muizen gevangen in het noorden dan in het oosten, zuiden en/of westen van onze Vlaamse Ardennen.

Hebben wij je interesse gewekt? Dan liggen er voor jou reeds honderden braakballen uit de verschillende nestkasten klaar om hun geheimen prijs te geven…

Practische info:

Je hebt geen voorkennis nodig; je leert bij ons de knepen van het vak;
Locatie: pnec De Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16, Meilegem, Zwalm;
Wanneer: elke derde donderdag van de maand (van oktober tot maart) van 19.00u tot 22.00u.
Lesgever: Norbert Desmet (en anderen).
Voor wie: leerkrachten en elke andere geïnteresseerde inwoner
Start: op donderdag 15 oktober 2015 met een theorieles
Je kan gratis deel uitmaken van de Werkgroep Braakballen Pluizen, maar inschrijven is verplicht via

Info: paul.haustraete@rlva.be

Hulp voor akkervogels

Norbert Desmet

We kunnen er niet meer naast kijken: de aantallen leeuweriken, gorzen en co lopen dramatisch terug en de broedresultaten van de andere akkerbewoners zijn niet goed… Vijf voor twaalf voor ons afdelingsgebied, net als op veel andere plaatsen in Europa: de te intensieve landbouw is dodend voor veel schakels in de natuur.

Wat kan? Zowel VLM (Vlaamse Landmaatschappij) als ons RLVA (Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen) doen een serieuze inspanning om te helpen. In gebieden, afgebakend voor soortbescherming, kunnen landbouwers rekenen

Grauwe gors *foto: Gerard Mornie*

op een aanzienlijke tegemoetkoming voor het inzaaien van zaadleverende gewassen die tot 15 maart het volgende jaar op hun akker blijven. Dit is om tegemoet te komen aan het tekort aan wintervoedsel voor akkervogels over een contractperiode van vijf jaar. Ook het onderhoud van een gemengde grasstrook komt in aanmerking. Het RLVA verfijnt die maatregelen met naast zorgen voor voedselgewassen, ook door ondersteuning van aanplant van meidoorn en sleedoornhagen. Ze focussen zich op gebieden waar de VLM niet tussenkomt, weliswaar met beperkter budget.

Heb je in uw buurt plaatsen waar nog akkervogels te vinden zijn en waar naar uw oordeel hulp kan geboden worden met deze maatregelen, laat het weten! Of spreek al eens met de landbouwers ter plaatse voor 'inschakeling van stroken naast houtkanten of kleine percelen in akkergebied. Info VLM: Pascale Steurbaut0499/99.43.35pascale.steurbaut@vlm.be. RLVA: Paul Haustraete/Els Eeckhout, 055/20.72.65 paul.haustraete@rlva.be.

¡Dos bolas por favor!

Rik Desmet

De Sobrarbe ligt in de Spaanse provincie Huesca, zelf onderdeel van de regio Aragon. Met nauwelijks iets meer dan 3 inwoners per km² is het één van de dunst bevolkte gebieden van Europa. De variatie aan landschappen is er enorm: op enkele kilometers afstand daal je af van de kale rotsen in het noorden met pieken boven de 3000 meter, langs de bloemrijke alpenweiden en bossen naar het rivierlandschap rond het stadje Ainsa om verder naar het zuiden in de dorre mediterrane vegetatie (Matoral) van de Sierra de Guara terecht te komen. Deze variatie aan landschappen betekent uiteraard ook een enorme natuurrijkdom.

In Sorbrarbe zijn er nog veel getuigen van een rijk verleden: van prehistorische rotstekeningen, bouwwerken van de Moren tot tientallen dorpjes en groepen huizen die er nu staan te verkommeren. Deze huizen, vaak gelegen op even idyllische als onbereikbare plaatsen getuigen van een landbouwsysteem dat teloor ging in de jaren 60 van de vorige eeuw.

De streek hinkt een beetje op twee gedachten: je ziet er evengoed nog (onderbetaalde) herders de schaapskudden hoeden maar evengoed stromen er horden toeristen toe, prachtige landschappen worden er ontsierd door stallen die er te pas en onpas neergepoot worden als lelijke puisten.

Het is in deze streek dat Lut en Sancho (Hugo) Van Herck neerstreken om er hun geluk te beproeven in het hoofdstadje Ainsa. In de hoofdstraat openden ze een ijsjeszaak en verkochten er ijs en heerlijke croissants en chocoladekoeken. (persoonlijk ter plaatse vastgesteld!)

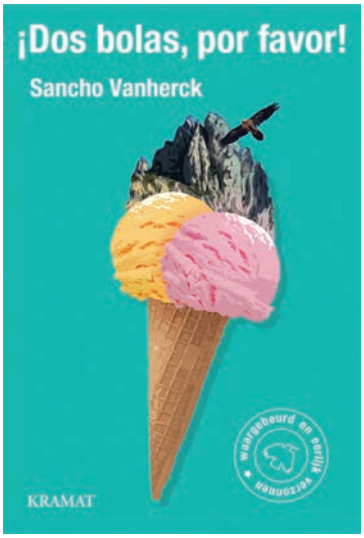

Wie het tijdschrift 'Snep' van Natuurpunt Gent leest kent Sancho ongetwijfeld als de schrijver van de vaste rubriek waarin hij op doordringende manier ingaat op wat er gebeurt in en rond de natuur.

In het boek ¡Dos bolas por favor! beschrijft hij zijn Spaans wedervaren. Op een schitterende, onnavolgbare manier vertelt hij hoe het plan vorm kreeg en ter plaatse uitgevoerd werd. Je maakt kennis met de Spaanse administratie en plaatselijke gebruiken en personen. Voor wie de streek kent zonder meer een must, voor wie de streek niet kent een absolute aanrader! Je leest dit boek zoals je een ijsje van Sancho diende te eten: langzaam, proevend van de rijkdom aan smaken en met veel spijt als het op was.

Zoals Sancho het zelf schrijft: "alles is dit boek is waar gebeurd of eerlijk verzonnen".

Het boek (ISBN9789462420281) is verkrijgbaar in de boekhandel of bij de auteur.
Sancho is bereid om ook wat voor de natuur in onze streek te doen!

Als je 22,35 euro stort (boek plus 3,85 euro verzendingskosten) op rekening BE37 7370 1743 9128 van Sancho Vanherck, met vermelding van 'Meander' staat hij 5 euro af aan onze afdeling. Wie dat wat veel vindt, stort de gewone boekenwinkelprijs, zijnde 18,50 euro maar dan gaat er niets naar Natuurpunt.

De winter van tuinvogels bereid je nu al best voor

Ook al is oktober nog niet de aangewezen maand om de vogels in je tuin te verwennen met vogelvoer, het is nu wel het geschikte moment om de voedertafel buiten te zetten of de voedersilo op te hangen. Leeg, dus nog niet gevuld met wintervoer. De meeste vogels houden zich in deze periode van het jaar gedeisd omdat ze aan het ruien zijn. Veren verslijten en moeten dus elk jaar vervangen worden, net zoals wij soms aan een nieuwe jas toe zijn. Als regel gebeurt dat ruien niet in de inspannende of moeilijke broed- of trektijd. De winter met zijn voedselschaarste is eveneens ongeschikt. Daarom ruien de meeste vogels in de nazomer, tussen de broed- en trektijd in. In de ruiperiode wordt er niet gezongen en de vogels zijn duidelijk minder zichtbaar. Hun nieuwe verenpak zal er voor zorgen dat ze in topconditie zijn om een lange trektocht te maken of de koude winter te trotseren. Binnenkort zullen ze dus opnieuw in je tuin te zien zijn, helemaal in het nieuw. Om de vogels nu al te laten wennen aan de voedertafel of -silo, kan je die dingen maar best nu al in de tuin plaatsen. Vóór je de silo in de tuin hangt, kan je hem best eerst eens goed afwassen, ook de voedertafel mag een beurt krijgen.

Vogelbescherming Vlaanderen roept pas 31 oktober uit tot de nationale 'startdag vogels voeren'. Om deze datum in het geheugen te griffen, creëerde ze volgende weerspreuk: "Komt november in 't verschiet, vergeet dan onze vogels niet." Waarom start je best op 31 oktober met het voeren van jouw tuinvogels en niet eerder? Vanaf november begint de natuurlijke rijkdom aan voedselbronnen stilaan te verminderen. De dagen worden kouder en korter waardoor vogels meer energie nodig hebben om hun lichaamstemperatuur (ca. 41°C) op peil te houden. Wat extra hulp in de vorm van voedselrijke zaadmengelingen en noten komt hen vanaf dan dus heel goed van pas. Door vanaf eind oktober regelmatig (best 's ochtends) te voeren, hebben vogels de tijd om deze plek te ontdekken en herinneren. Bij een plotse, hevige winterprik hoeven ze hierdoor geen tijd en energie te verspillen aan het zoeken naar een geschikte voedselbron. Binnenkort kan je opnieuw calorierijk vogelvoer aankopen. Je kan dat ook gemakkelijk online doen. Je vindt er een grote variatie aan kwaliteitsvol vogelvoer.

5 tips om vogels te voederen

- Schud je tafellaken het hele jaar uit in de tuin.
- Voeder met mate en vooral wanneer het vriest en/of sneeuwt.
- Voeder niet teveel tegelijk en liefst 's ochtends (na een lange, koude nacht hebben vogels behoefte aan een stevig ontbijt) en tegen het einde van de middag (zo kunnen ze de nacht doorkomen). Strooi niet te veel, want dat kan muizen en ratten lokken.
- Geef geen voedsel waarin zout is verwerkt. In de kaas en het brood dat je voedert zit al genoeg zout. Voeder zeker geen margarine of boter, die werken als laxeermiddel.
- Voedsel dat makkelijk bevriest, zoals appels, voeder je best als geheel en niet in kleine stukjes.

Voederplank of voederhuisjes?

Veel vogelsoorten zoeken hun voedsel van nature op de grond. Een sneeuwvrije plek is dan ook een geschikte voederplaats, liefst in de buurt van struiken of een haag, zodat vogels bij gevaar snel een veiliger plek kunnen vinden. Het voordeel van een overdekt voederhuisje is dat het voeder beschermd is tegen regen en sneeuw. Een open voederplank heeft het voordeel dat ze makkelijk toegankelijk is. Deze variant heeft best opstaande randen van enkele centimeters. Openingen op de hoeken zorgen voor de afvoer van regenwater. Let op dat de plank of het huisje zo staat opgesteld dat er geen kat bij kan. Plaats ze op minimaal 1,50 meter van de grond. In de Natuurpunt Winkel kan je terecht voor voederhuisjes, maar je kan er ook zelf een maken.

Openingstijden voor de jacht in het Vlaams Gewest Bron: Hubertus Vereniging Vlaanderen vzw.							
	Wildsoort	Gewone jacht		Bijzondere jacht		Bijzondere jacht 2de periode	
		van	t.e.m	van	t.e.m	van	t.e.m
Grofwild	Reebok	1 mei	14 sep				
	Reegeit	1 jan	31 maa				
	Reekits	1 jan	31 maa				
	Edelhert	1 okt	31 dec	1 jan	30 sep		
	Damhert	1 okt	31 dec	1 jan	30 sep		
	Moeflon	1 okt	31 dec	1 jan	30 sep		
	Wild zwijn	1 jan	14 jul	1 jan	31 dec		
		1 aug	31 dec				
Kleinwild	Haas	15 okt	31 dec				
	Patrijs	15 sep	14 nov				
	Fazanthen	15 okt	31 dec				
	Fazanthaan	15 okt	31 jan				
Waterwild	Grauwe gans	15 aug	30 sep	15 jul	14 aug	1 okt	31 jan
	Canadese gans	15 aug	31 maa	1 apr	14 aug		
	Wilde eend	15 aug	31 jan	15 jul	14 aug		
	Smient			15 okt	14 nov		
	Kievit			1 jan	31 dec		
Overig wild	Konijn	15 aug	28/29 feb	1 maa	14 aug		
	Houtduif	15 sep	28/29 feb	1 maa	14 sep		
	Vos	15 okt	28/29 feb	15 mei	14 okt		
	Verwilderde kat	1 jan	31 dec				

Water lokt vogels

In de winter is water even essentieel als voldoende voedsel. Als het gesneeuwd heeft, komen vogels aan vocht door van de sneeuw te pikken. Maar bij vorst kan je vogels helpen door een bakje met water buiten te zetten. Door een beetje suiker toe te voegen, bevriest het niet zo makkelijk. Voeg nooit zout toe. Het beste vogelbad of drinkplaats is een ondiepe schaal op een open, overzichtelijke plek in de tuin. Vul de schaal regelmatig met vers water en hou ze proper met heet water en een borstel. Gebruik nooit chemische producten. Ook de ondiepe rand van de vijver doet perfect dienst als bad of drinkplek.

Zelf een vetbol maken

Stel het menu voor je favoriete vogels samen en sla aan het kokkerellen.
Smelt 0,5 kg ongezouten rundvet in een pan. Wacht tot het warm is, maar niet te heet. Voeg al roerend een mengsel van ca. 120 g gebroken hennepzaad en 50 g zonnebloempitten aan toe. Voeg eventueel het vogelvoer van je favoriete vogels toe. Giet de warme brij in een vorm, bijvoorbeeld een blikje, een melkkarton, een theeglas of een halve kokosnoot. Voordat de brij stolt, leg je er een stevige katoenen draad in die er ruim bovenuit steekt (om de vetbol op te hangen). Zodra de massa hard is geworden, kan je hem ophangen.
Soms is de vetbol moeilijk uit de vorm los te krijgen. Hou een glas of blik even in heet water, dan komt de vetbol gemakkelijk los.
Voor meer informatie over en de bestelling van vogelvoer en/of vogelhuisjes kan je terecht op http://winkel.natuurpunt.be/vogelvoer-nestkastjes/vogelvoer

Veel succes ermee!

Mieren op vakantie

Marie-Christine Vanmaercke-Gottigny

Wat doet een mens op vakantie? Ik, op camping in Frankrijk, ik observeer mieren. Het weer is mooi, we eten buiten. En onderwijl bestudeer ik mieren. Want de mieren genieten van onze kruimels.

Misschien interesseert het je niet; of toch wel? Er zijn grote zwarte mieren en kleine zwarte: ik dacht dat het twee verschillende soorten waren, misschien wel, maar ze wonen tesamen in één nest. Elders zijn er minuscule rosse miertjes, minder dan één millimeter lang.
De rosse miertjes zie ik nooit kruimeltjes wegdragen. Wel kruipen ze met tientallen tegelijk op een schijfje meloen.
De zwarte mieren dragen van alles naar hun nest: broodkruimeltjes, maar liever nog kleine brokjes fruit, of kaaskruimeltjes, Hollandse zowel als geitenkaas. En 'top of the bill' zijn vlees- en vetstukjes (van de hesp). Grote mieren (zo'n 3 – 4 cm lang) dragen grote stukjes, kleine mieren beperken zich tot kruimeltjes. Logisch.

Het begint met één mier die toevallig – ze dwalen zomaar wat rond – een eetbaar stukje vindt en het naar haar nest brengt. Na een vijftal minuten zie je meer en meer mieren. Blijkbaar heeft die ene mier de boodschap overgebracht: "eten in de buurt!".
Het is bekend dat ze naar verhouding enorme stukken kunnen dragen… of meeslepen. De zwaarste stukjes worden achterwaarts meegesleept en dat met een ongelofelijk uithoudingsvermogen. Ik zag op die tien dagen maar één mier die het opgaf, nota bene op amper 4 cm van de ingang van haar nest. Een andere keer zag ik een mier die haar vracht losliet… maar een andere mier ging halen om te helpen!
Maar die ene mier had wel pech: na 30 – 40 cm sleuren aan een één centimeter lang velletje van de hesp was ze bijna aan haar nest toen het noodlot toesloeg: een wesp kwam brutaal het velletje hesp afpakken.

Zijn mieren slim? Je vraagt het je af. Dat er op hun weg een keitje ligt dat ze gemakkelijk kunnen omzeilen… zien ze niet. Zien mieren wel? Ze zouden een reukspoor volgen. Maar soms heb je een 'domme' mier die maar lukraak in het rond holt met haar buit. Terwijl de meeste mieren redelijk recht-toe, recht-aan naar hun nest lopen.
Anderzijds: er zijn ook wel 'slimme' mieren: zo zag ik er een paar die bij een - voor hen onoverkomelijke - 'afgrond' na enige aarzeling toch een omweg volgden. En een drietal keren lukte het mij om een mier een lekker stukje aan te bieden op de top van mijn vinger of van een mes waarbij het beestje het stukje netjes van mij overnam.

Van slimheid gesproken: nog een observatie. Een mier sleurde en behoorlijk groot velletje hesp naar haar nest. Maar de ingang was deels geblokkeerd door het 'hoedje' van een eikel (van de steeneik, dat zijn kleine 'hoedjes'), het stukje hesp kon er onmogelijk in. Enkele mieren werkten meteen samen om de hindernis opzij te gooien zodat het stuk vlees alsnog in het nest kon verdwijnen. Knap, he.

Een paar dagen later een analoog geval: een mier bracht een veel te grote korst brood aan die niet paste in het holletje van amper 2 mm breedte: sleuren, trekken duwen met z'n allen, niet te doen. Na zo'n twintig minuten ging ik weer kijken: de opening van het nest was nu een sleuf van minstens één centimeter lang geworden en de broodkorst was binnengehaald.

En toen regende het 24 uur na-een; stortregen! De dagen erna zag ik veel minder mieren: kan het zijn dat er vele verdronken in hun nest? Pas vier dagen later zag je overal hoopjes grondkorreltjes van mieren die blijkbaar hun nesten en gangen herstelden en daarbij aarde-kruimeltjes omhoog werkten.
En wat doen mieren wanneer ze mekaar ontmoeten? Ze snuffelen aan mekaar, enkele seconden lang. Wat hebben ze mekaar te 'vertellen'?
Nou, dit is wellicht geen grote bijdrage aan de mieren-wetenschap. Maar ik vond het in elk geval boeiend.

Uit de Drôme Provençale

We delen in de vreugde van

Tijs Naessens en Klaar Vander Vennet bij de geboorte op 2 augustus 2015 van hun zoontje Raf.
Ook proficiat aan de grootouders, en in het bijzonder aan Michel Vander Vennet en Claire Colpaert.

4-2015

13de jaargang nr. 4 oktober-november-december 2015
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Meander

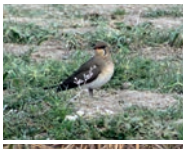

Zaterdag 24 oktober 2015 om 20 u in zaal Amigo, Heurnestraat 235 te Oudenaarde-Heurne

Op avontuur in de Göksu Delta met Luc Cieters

Luc neemt je mee op zijn tocht door de Göksu delta in ZO-Turkije, waarbij hij vertelt over bedreigde vogelsoorten zoals de zwarte frankolijn en de Anatolische woestijnplevier, maar ook foto's van vlinders, planten en prachtige landschappen passeren de revue. Verdere informatie vind je in de kalender van deze Meander op bladzijde 20.

Zaterdag 21 november 2015 om 20u in zaal Amigo, Heurnestraat 235 te Oudenaarde-Heurne

Diamontages over IJsland en over eigen streek door Hugo De Bruyker

Hugo brengt een eerste diamontage over een reis naar IJsland in juni 2009 waarin hij een beeld brengt van het gevarieerde landschap, de fauna en flora. Na de pauze brengt Hugo een film over de vier seizoenen gemaakt in eigen streek. Verdere informatie over die avond vind je in de kalender op blz. 21.

Zaterdag 19 december 2015 om 20 u in zaal Amigo, Heurnestraat 235 te Oudenaarde-Heurne

Powerpoint presentatie: ontdek Ecuador door Gerard Mornie

Tijdens een reis van 3 weken doorheen Ecuador trokken wij naar het Andes-gebergte, het Amazonewoud en de kust. We fotografeerden vooral vogels en in het bijzonder de kleinste ter wereld, de kolibries, maar ook talrijke bloemen en planten in deze bijzondere biotopen. Meer informatie vind je in de kalender op blz. 22.

